

Specifické segmenty cestovního ruchu

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ .

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne

.....

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní PhDr. Evě Půlkrábkové za odborné vedení práce, za veškerou pomoc, za věcné připomínky, trpělivost a ochotu při jejím vytváření. Moje poděkování patří také i členům své rodiny a přátelům za jejich podporu.

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra cestovního ruchu

Specifické segmenty cestovního ruchu

Bakalářská práce

Autor: Lucie Horálková

Vedoucí práce: PhDr. Eva Půlkrábková

Jihlava 2013

Abstrakt

HORÁLKOVÁ, Lucie: Specifické segmenty cestovního ruchu. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Katedra cestovního ruchu. Vedoucí práce: PhDr. Eva Půlkrábková. Stupeň odborné kvalifikace: bakalář. Jihlava 2013. 72 stran.

Cílem této bakalářské práce je specifický segment cestovního ruchu - děti s postižením a děti z dětského domova. Práce poskytuje informace o dětech v ústavní péči a o dětech z dětského domova. V teoretické části je zpracována problematika sociálního cestovního ruchu specifikovaná na handicapovanou mládež a děti ze sociálních ústavů. Praktická část se zabývá průzkumem zájmu v cestovním ruchu. Na jeho základě je vytvořen zájezd pro tuto cílovou skupinu.

Klíčová slova

Cestovní ruch. Druhy a formy cestovního ruchu. Specifické segmenty cestovního ruchu. Cílové skupiny. Ústavní výchova v dětském domově. Ústavní výchova v sociálním ústavu. Tvorba zájezdu.

Abstract

HORÁLKOVÁ, Lucie: Specific segments of tourism. Bachelor work. College of Polytechnics Jihlava. Tourism Department. The work supervisor: PhDr. Eva Půlkrábková. Degree of professional qualification: bachelor. Jihlava 2013. 72 pages.

The aim of this bachelor thesis is the specific type of tourism - the children with disabilities and the children from the foster home. The bachelor thesis provides information about the children with disabilities and the children from the foster home. In the next part there are information about the children in the institutional care and

about the children in the foster. In the theoretical part is the issue of social tourism specified for handicapped youth and the children from social institutions. The practical part deals with research interest in tourism. Based on this trips are planning for this target group.

Key words

Tourism. Types and forms of tourism. Specific segments of tourism. The target groups. Institutional care in the foster home. Institutional care in the nursing home. Planning the trip.

Seznam použitých zkratk

CR = Cestovní ruch

ČR = Česká republika

DSS = domov sociálních služeb

MMR ČR = Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

MPSV ČR = Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

MŠMT ČR = Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

OZP = Osoba se zdravotním postižením

UNWTO = Světové organizace cestovního ruchu (United Nations World Tourism Organization)

WHO = Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)

Obsah

1 Úvod a cíl práce.....	7
1.2 Použitá metodika.....	8
2 Teoretická část.....	9
2.1 Vymezení pojmu cestovní ruch	9
2.2 Typologie cestovního ruchu.....	10
2.2.1 Druhy cestovního ruchu.....	10
2.2.2 Formy cestovního ruchu.....	12
2.2.2.1 Zajímavé formy cestovního ruchu v České republice.....	14
3. Sociální cestovní ruch.....	16
3.1. Cílové skupiny sociálního cestovního ruchu.....	17
3.2 Základní údaje o cílové skupině dětí se zdravotním postižením.....	18
3.2.1 Sociální ústavy pro osoby se zdravotním postižením.....	20
3.2.1.1 Mentální postižení.....	20
3.2.1.2 Tělesné postižení.....	22
3.2.2 Specifika cestování osob se zdravotním postižením.....	23
3.2.3 Charakteristika vybraného sociálního ústavu	25
3.3 Základní údaje o cílové skupině dětí z dětského domova	30
3.3.1 Charakteristika vybraného dětského domova	32
4 Právní hledisko.....	33
5 Praktická část.....	36
5.1 Dotazníkové šetření	36
5.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	44
6 Zájezdy.....	45
6.1 Příprava zájezdu.....	45
6.1.1 Topografická příprava.....	45
6.1.2 Psychologická příprava.....	46
6.1.3 Zdravotní příprava.....	46
6.1.4. Chronologická příprava.....	46
6.2 Pobytový zájezd pro cílovou skupinu dětí z dětského domova	47
6.2.1 Charakteristika zájezdu.....	47
6.2.2 Dopravce.....	48
6.2.3 Ubytování	48

6.2.4 Časový harmonogram zájezdu.....	50
6.2.5 Kalkulace zájezdu.....	52
6.3 Zájezd pro cílovou skupinu dětí s handicapem.....	55
6.3.1 Charakteristika zájezdu.....	55
6.3.2 Doprava.....	55
6.3.3 Časový harmonogram zájezdu.....	56
6.3.4 Ubytování.....	59
6.3.5 Kalkulace zájezdu.....	60
7 Závěr.....	62
Seznam použité literatury.....	63
Seznam internetových zdrojů.....	64
Seznam grafů.....	67
Seznam tabulek.....	68
Přílohy.....	69

1 Úvod a cíl práce

Téma bakalářské práce jsem si vybrala z důvodu rozšíření možnosti začlenění cílové skupiny dětí a mládeže z dětských domovů a nezletilých s handicapem do skupiny potenciálních zájemců o cestovní ruch, a to jak v oblasti zážitkových aktivit, tak v oblasti zdravotní pomoci. Podle dostupných informací, se těmto cílovým skupinám nevěnuje adekvátní pozornost v souvislosti s účastí na cestovním ruchu. Je zřejmé, že těmto dětem by účast v turistickém průmyslu byla ku prospěchu. Nové podněty, které by účastníci v rámci těchto aktivit získávali, by je obohatili nejen po stránce fyzické, ale i především psychické a sociální.

Ve své práci se tedy zaměřuji na cílovou skupinu dětí a mládeže (tj. nezletilé klienty do věku 18 let), jako na potencionální klienty cestovního ruchu. Jednak na děti a mládež ze zařízení náhradní rodinné péče, a jednak na děti a mládeže s handicapem. Pro tyto skupiny ani pro potenciální poskytovatele služeb nejsou v oblasti cestovního ruchu k dispozici ucelené informace. Domnívám se, že cestování této cílové skupiny je velmi problematické, jak z pohledu platné legislativy ČR, tj. příslušných zákonů a vyhlášek, tak z pohledu faktického provedení zážitkové aktivity, zejména delšího charakteru (např. zájezdu). Většina dětí s handicapem potřebuje při pohybu v terénu pomoc asistenta, vyžadují větší standard služeb, které jsou jistě dražší než obvykle objednané služby. Velkou zátěží při cestování s nezletilými z dětských domovů je, že děti, které nejsou právně volné, musí mít pro cestu do zahraničí jisté dokumenty. Jedná se o souhlas s vycestováním od zákonného zástupce a platný cestovní pas.

Na trhu cestovního ruchu se střetává nabídka s poptávkou po službách a zboží. Každý potencionální zákazník si může vybrat z nepřehledné nabídky tohoto zboží a služeb. Ale taková možnost mizí ve chvíli, kdy se potenciálním zákazníkem stává osoba se specifickými potřebami. Při plánování zájezdů jsem se snažila uzpůsobit aktivity oběma cílovým skupinám, včlenit, co nejvíce zážitků pro klienty

s handicapem, a co nejvíce nových netradičních aktivit, které si mohou užít děti ze zařízení náhradní rodinné péče.

Svojí bakalářskou prací bych chtěla upozornit na cílovou skupinu, početně nezanedbatelnou, která má velký potenciál cestovat. I když není jednoduché pro tuto skupinu sestavit adekvátní zájezd z důvodu jejich specifických potřeb, o to větší je pro ně přínos při úspěšné realizaci těchto aktivit. Cestování pro takové děti a mládež je obohacující ve všech směrech, umožňuje jim sdílet zážitky s ostatními a začlenit se do společnosti. K zjištění informací využiji rozhovorů s pracovníky vybraného dětského domova a vybraného sociálního ústavu. Použiji předem vytvořené dotazníky, které cílová skupina dětí z dětského domova vyplní, následně tyto informace vyhodnotím a naplánuji zájezdy.

1.2 Použitá metodika

Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části. V teoretické části, tedy části informativní, jsou uvedena fakta z dostupných zdrojů. Je zde zmíněn nástin cestovní ruch, jako průmyslu. V této části jsem také charakterizovala cílové skupiny. Dále jsou zde vymezeny druhy a formy cestovního ruchu. Hlavním cílem praktické části je detailní naplánování zájezdu pro děti ze zařízení náhradní rodinné péče, tj. dětského domova a naplánování krátkodobého pobytu pro děti se zdravotním znevýhodněním. Ráda bych vytvořila komplexní produkt, který bude obsahovat nezbytné složky - přesný výpočet kilometráže, kalkulace ceny, informace o ubytování, informace o dopravě.

2. Teoretická část

2.1 Vymezení pojmu cestovní ruch

Definovat cestovní ruch je velmi složité, jelikož se na cestovní ruch můžeme dívat z mnoha pohledů. Neodmyslitelně patří do životního stylu 21. století. Cestovní ruch je pro mnoho lidí důležitou složkou aktivního života. Tělo i mysl člověka očekává odpočinek, uvolnění, nové podněty, relaxaci. Aktivní odpočinek je prevencí před civilizačními nemocemi, které v dnešní uspěchané době trápí mnoho lidí. Pro správný odpočinek je dost často nutná změna místa pobytu, alespoň na krátký časový úsek. Jak ve své knize uvádí NOVÁK a spol., (1992, s. 61): „*Za posledních 50 tisíc let se zcela změnil lidský způsob života, základní fyziologické reakce organismu zůstaly stejné. Relaxace pomáhá člověku k přežití v civilizaci, je to jednou z cest, jak zvládat vnitřní napětí. Podaří-li se snížit svalovou tenzi, sníží se i psychické napětí. Takže stav uvolnění má psychohygienický účinek sám o sobě*“.

Jak už jsem na začátku podotkla, definovat cestovní ruch není zcela jednoduché. Nejvýstižněji popsat tento obor se pokusil ORIEŠKA, J., (1999, s. 5): "*cestovním ruchem se rozumí soubor činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestou a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště, zpravidla ve volném čase, za účelem zotavení, poznání, společenského kontaktu, kulturního a sportovního vyžití, lázeňského léčení a pracovních cest*". Dále uvádí, že tyto potřeby se dají uspokojit i mimo rámec cestovního ruchu, ale právě účast na cestovním ruchu má za následek vyšší stupeň uspokojení těchto potřeb. Tím se dostáváme k identifikaci místa, kde jsou tyto potřeby uspokojovány. Jedná se o trh cestovního ruchu. ORIEŠKA J., (1999, s. 5) ho definoval, jako: "*souhrn směnných vztahů mezi subjekty prodávajícími zboží a služby cestovního ruchu (představující nabídku) a subjekty kupujícími zboží a služby cestovního ruchu (představující poptávku). Zvláštností tohoto trhu je, že se na něm prodávají především služby*".

Světová organizace cestovního ruchu (United Nations World Tourism Organization) definuje cestovní ruch takto: Cestovní ruch je činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času a služebních cest (osoba nesmí být odměňována ze zdrojů navštíveného místa). Cestovní ruch je mnohostranným odvětvím, které zahrnuje dopravu, turistická zařízení, poskytující ubytování a stravování, služby cestovních kanceláří a agentur, průvodcovské služby, turistické informační systémy a další infrastrukturu či další služby cestovního ruchu. Odvětví cestovního ruchu patří mezi nejvýznamnější součásti národní i světové ekonomiky. [1]

2.2 Typologie cestovního ruchu

Souhrnem výše uvedených definic a popisů jsem se pokusila vystihnout pojem cestovní ruch, nejsou zde však zachyceny v souvislosti s průběhem procesu v rámci cestovního ruchu jeho vztahy, související jevy a motivace, jimiž se podrobněji ve své práci nezabývám. Díky nim cestovní ruch nabývá velké působnosti. Odborná literatura vyčleňuje v rámci cestovního ruchu formy, druhy a někdy též typy. Lze narazit na určité odchylky i na překrývání zmíněných kategorií, a to zejména z důvodu, že se cestovní ruch neustále vyvíjí.

Oproti formám cestovního ruchu druhy cestovního ruchu zohledňují převážně jevový průběh cestovního ruchu a způsob jeho realizace v závislosti na geografických, ekonomických, společenských a jiných podmínkách, jakož i jeho účinky. Hovoříme o členění na základě vnějších faktorů (Malá, V., a spol., 2002).

2.2.1 Druhy cestovního ruchu

Druhy cestovního ruchu berou v úvahu realizace cest.

Podle místa realizace

- domácí CR,
- zahraniční CR (výjezdový, tranzitní, příjezdový).

Podle délky trvání

- krátkodobý (do tří přenocování),
- dlouhodobý (více než tři přenocování).

Podle rozložení během roku

- celoroční,
- sezónní.

Podle způsobu organizace

- organizovaný,
- neorganizovaný.

Podle způsobu financování

- komerční (volný),
- sociální (vázaný).

Podle vlivu na platební bilanci státu

- aktivní cestovní ruch,
- pasivní cestovní ruch.

Podle příslušnosti účastníků ke skupině

- individuální cestovní ruch,
- skupinový cestovní ruch.

Podle věku účastníků

- mládežnický (věková hranice 15 – 24 let),
- seniorský (věk ukončení pracovní aktivity).

2.2.2 Formy cestovního ruchu

Formy cestovního ruchu jsou založeny na motivaci turistů. Hlavní motivy jsou rekreační, sportovní, společenské, kulturní, ekonomické a specifické.

Lázeňská forma cestovního ruchu

Lázeňství je nedílnou součástí zdravotního a sociálního systému, protože úplně vyhovuje definici cestovního ruchu, je součástí turismu. S výjimkou ambulantní formy.

Agroturistika, ekoturistika, venkovská turistika

Shrnutím těchto tří pojmů vzniká cestování do přírody, zakládá se na vztahu člověka a životního prostředí, harmonie člověka s přírodou, poznání kultury a místních zvyků daného regionu. Velkým rozdílem od ostatních forem turistiky je, že není masová. Šetrnost a ohleduplnost k ekosystémům, k místním obyvatelům znamená základ pro toto cestování.

Seniorský cestovní ruch

V evropských zemích má tato forma již dlouhou tradici, i když mnoho seniorů v České republice tráví volný čas na chalupách a chatách. Je důležité si uvědomit,

že lidí s aktivním obdobím stáří přibývá. To je důvod dynamického rozvoje této formy cestovního ruchu. Cestování seniorů je závislé na růstu příjmů seniorů, protože právě

senioři jsou velice citliví na růst cen. Dalším specifikem je, že senioři mají vyšší nároky na ubytování, stravu, dopravu kvůli zdravotnímu stavu.

Rekreační forma cestovního ruchu

Forma cestovního ruchu, spojená s obnovou duševních a fyzických sil účastníka cestovního ruchu.

Kulturní forma cestovního ruchu

Zacílení je na návštěvníky historických objektů a kulturních akcí, kulturního dědictví. Dochází k prohloubení vědomostí, vzdělání účastníků cestovního ruchu.

Sportovní forma cestovního ruchu

Cestování spojené s pohybem a sportem, návštěva sportovních událostí. Je mnoho oblastí, do kterých můžeme tuto formu cestovního ruchu rozdělit, podle ročního období, typu sportu, profilu účastníka.

Incentivní cestovní ruch

Je forma motivace či odměňování zaměstnanců, dodavatelů, distributorů, prodejců za pracovní výsledky. Incentivní turistiku využívá i mnoho cestovních kanceláří, agentur k vysílání svých zástupců, aby dobře poznali místo, které budou nabízet svým potenciálním zákazníkům.

Kongresová turistika

Je zaměřená na výměnu zkušeností, poznatků z odborných a vědeckých kruhů spojeným s cestováním a pobytem účastníků v místě konání akce. Dále se nabízí doprovodný program ke kongresu či program pro vyplnění volného času. Tato turistika je náročná na zabezpečení vysoké úrovně a komplexnost poskytovaných služeb.

2.2.2.1 Zajímavé formy cestovního ruchu v České republice

Jak již bylo výše podotknuto, formy cestovního ruchu jsou odvozeny od motivace návštěvníka a jeho specifických potřeb realizace cestovního ruchu. Evropská komise pro cestovní ruch (European Travel Commission), která analyzovala současné trendy cestovního ruchu, uvádí, že nové trendy souvisejí s demografickými změnami, změnami životního stylu a změnami aspektů životního prostředí. [2]

Zdravotní turistika

Česká republika je vyhledávanou destinací pro zdravotní zákroky, jako je plastická a estetická chirurgie, stomatologie, reprodukční turistika. Díky výhodným cenám za služby a díky mnohým kvalifikovaným odborníkům.

Voluntary tourism

Znamená cestování dobrovolníků. Kombinuje poznání a dobrovolnickou práci, většina zájemců o tuto turistiku je z řad mladých lidí.

Kulinářská turistika

Nyní je velkým trendem obnovovat původní českou gastronomii. Zájemcům o zážitky z české kuchyně pomohou loga Czech Specials, která dostávají restaurace nabízející pravé české a moravské speciality.

Dark tourism

Toto označení náleží cestování na místa spojená s neštěstím či tragédií. Zmíním několik příkladů z České republiky - Terezín, věznice na Špilberku v Brně, bojiště bitvy u Slavkova).

Filmový cestovní ruch

Cestování na místa, kde se odehrávaly velko filmy (např. zámek Kroměříž – Amadeus, Tiské skály – Letopisy Narnie, Karlovy Vary – James Bond: Casino Royale), ale i české pohádky (Telč – Pyšná princezna, Z pekla štěstí, Švihov – Popelka). Cestování za premiérami filmů či na filmové festivaly.

Gay and lesbian tourism

Konkrétně Praha a Česká republika obecně patří mezi nejtolerantnější země Evropy v tomto směru. Turistika gayů a leseb je spojena s takzvanými „růžovými penězi“. Takto orientovaní lidé utrácejí finanční prostředky za cestování, kulturu, zážitky, módní a kosmetické zboží.

Náboženská turistika

Pouť na svaté místo, kterou podnikají věřící. Tito účastníci cestovního ruchu jsou ochotni cestovat i tisíce kilometrů, aby poznali oblast významnou pro svoji víru. Tato turistika je jedna z nejrychleji vyvíjejících se odvětví.

Lovecká turistika

Cesty za lovy zvířet, cestovní kanceláře nabízejí individuální i společné lovy. Nabídky lovů přichází nejen z České republiky, ale také z vybraných zahraničních oblastí. Myslivecké vyžití je samozřejmě přísně regulované a potencionální klienti musí splnit mnoho podmínek pro umožnění lovů.

Industriální turistika

Cestování za technickými památkami. Staré již uzavřené továrny, lomy, doly, elektrárny, sklárny, železárny se mění na technické dědictví. Tato forma cestovního ruchu je na začátku vývoje, stále není moc propagována. Česká republika je průmyslovou zemí a na trhu je velká příležitost pro rozvoj tohoto specifického produktu.

3 Sociální cestovní ruch

V této bakalářské práci se budu zabývat sociálním cestovním ruchem. Pojem sociální cestovní ruch je známý také pod heslem „cestovní ruch pro všechny“. Lze ho označit, jako jednu ze specifických forem turismu. Obecná charakteristika sociálního cestovního ruchu znamená turismus, který umožňuje cestovat lidem, kteří jsou díky svému sociálnímu postavení, zdravotním postižením, finančním poměrům nebo jiným podobným skutečnostem velmi omezeni v možnosti cestovat.

Podpora tohoto cestovního ruchu pomáhá lidem se znevýhodněním začlenit se do společnosti. Mnohdy pomáhá zlepšit psychický stav jedince, klade důraz na rozvoj takového jedince. [3]

Na sociálním cestovním ruchu se podílí mnoho organizací a orgánů veřejné správy, tj. státní správa a samospráva. V jejich kompetenci je zejména poskytování finančních

podpor potřebných k cestování, dále zprostředkovávání výstavby infrastruktur, zvyšování dostupnosti destinací.

Sociální cestovní ruch má ještě jedno specifikum. Jak už bylo výše zmíněno, tato forma cestovního ruchu je finančně o mnoho náročnější než ostatní formy cestovního ruchu. INDROVÁ, J. (2009, s. 25) udává: *„část nákladů spojených s účastí na cestovním ruchu je uhrazován za přispěním nějaké organizace či instituce. Jako příklady udává: odborářská rekreace, podniková rekreace, dětské tábory, některé lázeňské pobyty.“*

Nově se také používá pojem bezbariérový cestovní ruch. Takzvaný přístupný cestovní ruch reaguje na potřeby takových jedinců, kteří mají omezenou schopnost pohybovat se, vidět, vnímat, slyšet. Jejich komunikační a orientační způsobilosti jsou trvale nebo dočasně omezené. Tento cestovní ruch se snaží zvyšovat dostupnost turistických aktivit, produktů, destinací. Cílem bezbariérového cestovního ruchu je začlenit specifické skupiny návštěvníků do daného turistického sektoru. [4]

3.1 Cílové skupiny sociálního cestovního ruchu

Jak jsem výše zmínila, tato forma cestovního ruchu je určena pro specifické skupiny osob. Dle Ministerstva pro místní rozvoj lze cílové skupiny charakterizovat následovně:

- děti do 15 let,
- mládež od 15 do 26 let,
- rodiny s nízkými příjmy, rodiny s dětmi, jež pobírají přídavky na dítě,
- tělesně a zdravotně postižení – postižení mobility, senzorická postižení (ztráta či omezení zraku nebo sluchu), dále mentální postižení a ostatní typy postižení (diabetes, alergie, apod.),
- senioři od 60 let.

Cílovou skupinou v této bakalářské práci jsou děti s postižením a děti z náhradní péče dětského domova, tak jak je definuje Úmluva o právech dítěte. Pojem „dítě“ je definován v Úmluvě o právech dítěte (1989, 1. část, čl. 1.) následovně:

Pro účely této úmluvy se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve. Každé dítě má stanoveného zákonného zástupce. Zákonný zástupce zastupuje nezletilého nebo jinou osobu, která nemá způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu. [5]

3.2 Základní údaje o cílové skupině dětí se zdravotním postižením

Souvisejícím tématem mé práce je, jaké možnosti cestování mají děti se zdravotním postižením. Co vůbec znamená pojem postižení, uvádí HARTL, P., (2000, s. 442) jedná se o: *„jakoukoli poruchu duševní nebo tělesnou, která může být dočasná, dlouhodobá nebo trvalá, která brání jedinci účinně se přizpůsobit běžným nárokům života“*.

Pojem postižení je velice obecný název, pro upřesnění Světová zdravotnická organizace (WHO – World Health Organization) vytvořila jednotné názvosloví a rozlišuje tři oblasti.

Impairment = vada, poškození

Jakákoliv ztráta nebo abnormálnost psychologické, fyziologické nebo anatomické struktury nebo funkce.

Disability = omezení, znevýhodnění

Jakékoliv omezení nebo ztráta (vyplývající z vady) schopnosti jednat a provádět činnosti způsobem nebo v mezích, které se pro lidskou bytost považují za normální.

Handicap = postižení

Nevýhoda vyplývající pro daného jedince z jeho vady nebo postižení, která omezuje nebo znemožňuje naplnění role, která je pro tohoto jedince (s přihlédnutím k věku, pohlaví a sociálním a kulturním činitelům) normální, postižením podmíněné nevýhody v sociální struktuře. [6]

Je možné zaznamenat určitý posun, již nemluvíme o postiženém, ale o člověku, osobě či jedinci s postižením. Rovněž se při definování osob s postižením nezabýváme jejich postižením, jejich nedostatky, ale jejich potenciálem i potřebou pomoci a podpory. Užívají se pojmy převzaté z anglického jazyka, a to je pojem *handicap*, *handicapovaný*, novým výrazem je *disabled* = znevýhodněný, postižený. (Pipeková,J.,2009).

Definice samotného postižení Světové zdravotnické organizace (WHO) zní: „částečné nebo úplné omezení schopností vykonávat některou činnost nebo více činností, které je způsobeno poruchou nebo dysfunkcí orgánu“. Tito lidé se velmi často oddělují od „zdravé“ populace, z předešlých let jsou nastavené vysoké bariéry pro začlenění lidí s postižením do běžného života. Široká veřejnost si myslí, že tito lidé mají sníženou kvalitu života, ale podle mé vlastní zkušenosti mohu říct, že znám několik lidí s postižením, žijících mnohem aktivněji než lidé bez postižení.

Osoba do 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve:

stupni 1 (lehká závislost)

jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři základní životní potřeby,

stupni 2 (středně těžká závislost)

jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat čtyři nebo pět základních životních potřeb,

stupni 3 (těžká závislost)

jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat šest nebo sedm základních životních potřeb,

stupni 4 (úplná závislost)

jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat osm nebo devět základních životních potřeb, a vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby. [7]

3.2.1 Sociální ústavy pro osoby se zdravotním postižením

Domovy pro osoby se zdravotním postižením poskytují dlouhodobé pobytové služby jedincům se zdravotním postižením, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby. Služba obsahuje pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy, poskytnutí ubytování, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti, pomoc při prosazování práv a zájmů.

Postižení rozdělím do dvou skupin.

3.2.1.1 Mentální postižení

Lidé s mentálním postižením mají stejné základní potřeby, jako lidé bez postižení. Mentální retardací rozumíme vývojovou poruchu integrace psychických funkcí, která postihuje jedince ve všech složkách jeho osobnosti – duševní, tělesné a sociální. Nejvýraznějším rysem je trvale porušená poznávací schopnost – různá míra snížení rozumových schopností, která se projevuje nejnápadněji v procesu učení. Možnosti výchovy a vzdělávání jsou omezeny v závislosti na stupni postižení. (Pipeková, J. 1998)

Lehká mentální retardace - IQ 50 - 69

Jedinci s lehkou mentální retardací uvažují, jako děti středního školního věku. Respektují některá pravidla logiky, ale nejsou schopni uvažovat abstraktně, i v jejich verbálním projevu chybí většina abstraktních pojmů, užívají jen konkrétní označení. Jsou schopni se učit novým věcem, absolvovat pomocnou školu. Osvojují si mluvu opožděně, většinou dosáhnou schopnosti užívat řeč účelně v každodenním životě, udržovat konverzaci. Většina dosáhne úplné nezávislosti v osobní péči (při stravování, osobní hygieně, při oblékání, ovládání močového měchýře a střev) a v praktických

a domácích dovednostech, i když je vývoj proti normě mnohem pomalejší. Osobám s mírnou retardací velmi pomáhá výchova a vzdělávání zaměřené na rozvíjení jejich dovedností. Většinu jedinců na horní hranici lehké mentální retardace lze zaměstnat prací, která vyžaduje spíše praktické než teoretické schopnosti, včetně nekvalifikované nebo málo kvalifikované manuální práce.

Středně těžká mentální retardace - IQ 35 - 49

Uvažování jedinců s tímto postižením lze přirovnat k myšlení předškolního dítěte. Verbální projev bývá chudý, agramatický a špatně artikulovaný. Dovedou se učit jen mechanicky, především na praktické úrovni. Jsou schopni zvládnout běžné návyky a jednoduché dovednosti. U osob zařazených do této kategorie se pomalu rozvíjí chápání a užívání řeči. Podobně je také opožděna schopnost starat se sám o sebe a zručnost. Někteří jedinci potřebují dohled po celý život. Také pokroky ve škole jsou omezené, ale někteří si osvojí základy čtení, psaní a počítání. V dospělosti jsou středně retardovaní obvykle schopni vykonávat jednoduchou manuální práci, jestliže jsou úkoly pečlivě strukturovány a jestliže je zajištěn odborný dohled. V dospělosti je zřídka možný úplně samostatný život. Zpravidla bývají plně mobilní a fyzicky aktivní a většina z nich prokazuje vývoj schopností k navazování kontaktu, ke komunikaci s druhými a podílí se na jednoduchých sociálních aktivitách.

Těžká mentální retardace - IQ 20 - 34

Tato kategorie je v mnohém podobná středně těžké mentální retardaci. Snížená úroveň schopností je v této skupině mnohem výraznější. Většina jedinců z této kategorie trpí značným stupněm poruchy motoriky nebo jinými přidruženými defekty.

Hluboká mentální retardace - IQ pod 20

Jedinci zařazení do této kategorie retardace jsou těžce omezeni ve své schopnosti porozumět požadavkům nebo instrukcím. Většina osob z této kategorie je imobilní

nebo výrazně omezená v pohybu. Mají nepatrnou či žádnou schopnost pečovat o své základní potřeby a vyžadují stálou pomoc a stálý dohled. Osoba s tímto postižením se může při vhodném dohledu a vedení podílet malým dílem na domácích a praktických úkonech. (Švarcová, I., 2006)

Lidé s mentálním postižením tvoří jednu z nejpočetnějších skupin mezi všemi postiženými. Počet osob s mentální retardací v celosvětovém měřítku stoupá. Tento vzrůst se opodstatňuje jednak přesnější evidencí lidí s mentálním postižením, a paradoxně vlivem lepší pediatrické péče o novorozence, jenž má za následek nižší novorozeneckou a kojeneckou úmrtnost, a tedy záchranu i těch nově narozených, kteří by bez této intenzivní péče nezůstaly naživu. Mentálně postižení lidé potřebují celoživotní vedení a podporu v učení, rozvíjení osobnosti je pro život takového jedince velmi důležité. Pokud je osoba s mentálním postižením ponechána bez dalšího vedení, své dovednosti a návyky ztrácí a postupně celkově chátrá. Z tohoto důvodu je vhodné jakékoliv zvládnutelné pracovní začlenění, zapojení se do společenského života, navazování vztahů, toto všechno jim poskytne potřebnou životní náplň. [8]

3.2.1.2 Tělesné postižení

Tělesné postižení se projevuje porušením hybnosti. Je porušeno vlastní hybné ústrojí nebo nervová soustava. Jedná se o dlouhodobý nebo trvalý stav. Omezení pohybu může být celkové nebo částečné. Může být vrozené i dědičné a získané. U získaného postižení se jedinec hůře vyrovnává s takovou změnou, uvědomuje si, co už sám nezvládne. Na druhou stranu může využít těch schopností a dovedností, které zvládal předtím. Pohybové postižení je příčinou omezení samostatnosti, posiluje závislost na jiných lidech. Omezená pohybová schopnost může ztížit sebeuplatnění, seberealizaci. Důležitá je míra soběstačnosti a nezávislosti, která je vázaná na zachování pohybové funkce horních i dolních končetin.

Lidé se sluchovým postižením

Existuje více druhů, typů a stupňů postižení sluchu. Způsoby komunikace jsou závislé na faktorech, jako je doba vzniku hluchoty, vliv školy, vliv rodiny či osobnostní předpoklady. Osoby se ztrátou sluchu se dokážou často dobře orientovat, nemají problémy s pohybem. Pro cesty s těmito lidmi je důležité vytvořit dostatek informací v písemné podobě (materiály o navštívené lokalitě, o plánované trase, technické údaje o zájezdu).

Zrakově postižení

Zrakové postižení způsobuje mimo jiné nedostatek pohybu. Ať už je to způsobeno obavou z pohybu, nesnadností naučit se samostatně se pohybovat a orientovat, nebo obavou a psychickými zábranami. O to důležitější je přivést zrakově postiženého, pokud to dovoluje jeho zdravotní stav, k aktivnímu pohybu, sportu, cestování.

3.2.2 Specifika cestování osob se zdravotním postižením

Možnost volného pohybu je jedna ze základních potřeb člověka. Zdravý člověk se dokáže plně orientovat, registrovat, předvídat možné překážky a vyhnout se jim nebo je překonat. Je omezen prakticky jen svou momentální kondicí. Může se spolehnout sám na sebe, na své síly. Lidé se zdravotním postižením své aktivity, které jsou stejné jako u zdravého člověka, musí propojit se svými možnostmi, které je v určitých oblastech mnohdy omezují. Finanční náročnost cestování je asi hlavním důvodem, proč tato cílová skupina není atraktivní pro trh cestovního ruchu. Finanční náklady na cestování jsou často vysoké i pro zdravého člověka. A ne každá osoba s postižením má možnost zvyšovat si svůj příjem vlastní prací. Tito lidé bývají závislí na dávkách sociálního zabezpečení (invalidních důchodech), na dávkách státní sociální podpory (např. příspěvcích pro osoby se zdravotním postižením). Tyto částky jim mnohdy stačí pouze na uspokojení základních potřeb.

Jedinec s nějakým druhem tělesného nebo smyslového postižení je mimo své důvěrně známé prostředí odkázán na určitou, pro něj přirozenou formu pomoci a spolupráci s druhými. Někteří potřebují asistenta, jiní asistenčního psa, mnoho z nich používá kompenzační pomůcky. Při jakékoliv plánované cestě musí člověk s handicapem svou cestu velmi dobře promyslet a načasovat, jelikož musí překonat často se vyskytující bariéry. Základní pravidlo pro skupinu cestujících s postižením je, že skupina musí být vždy soběstačná. To znamená správný poměr počtu zdravých a silných jedinců, proti počtu lidí se sníženou hybností nebo s jiným typem postižení.

Důležité je vhodně naplánovat ubytování, typ terénu, zvolit typ dopravního prostředku. Člověk s tělesným postižením většinou potřebuje bezbariérové prostředí venkovní i v budovách (nájezdy, bezprahové vstupy, dostatečně široké dveře, manipulační prostor pro pohyb na invalidním vozíku, nízkopodlažní autobusy, vlaky, tramvaje, dostatečně široké výtahy, bezbariérové sociální zařízení, apod.). Dopravní prostředek se musí velmi pečlivě zvážit, mnohdy nelze využít prostředek hromadné dopravy kvůli dostupnosti či vzdálenosti od cílového místa. Vhodné je střídat turistiku s odpočinkem a s činnostmi formou her. Vždy je nutné informovat se o službách, které dané místo nabízí. Specifické nároky na ubytování, stravování, atraktivitu, využití volného času jsou u této cílové skupiny na prvním místě.

Podle dostupných informací trh neposkytuje nabídky zájezdů a výletů pro tuto cílovou skupinu. Touroperátoři by se proto měli pokusit vytvořit programy například pro rodiny s handicapovanými nejen dětmi, ale i dospělými. Vytvořené zájezdy mohou nabízet mnohým sdružením, které se snaží svou činností přispět k tomu, aby se zmenšil rozdíl mezi kvalitou života lidí se zdravotním postižením a majoritní „zdravou“ společností. Velké finanční prostředky se vynakládají k začleňování jak handicapovaných, tak znevýhodněných lidí do společnosti, ale ve sféře cestovního ruchu se zatím mnoho nepodniká.

Způsoby pohybu a cestování cílové skupiny se liší podle druhu postižení. V této práci se budu zabývat specifickými potřebami při cestování dětí s mentálním postižením, dětí s mentálním postižením v kombinaci s postižením tělesným nebo smyslovým. Každý druh handicapu má svá úskalí a vyžaduje specifický přístup.

3.2.3 Charakteristika vybraného sociální ústavu

Základní myšlenkou stanovené bakalářské práce je, zjistit jestli se mohou děti s handicapem podílet na cestovním ruchu. Jako podklad pro zjišťování jsem si vybrala Ústav sociální péče Slatiňany. Při návštěvě tohoto ústavu jsem měla možnost konzultovat poznatky se zástupkyní ředitele DSS s paní Mgr. Martinou Hurtovou, dále jsem měla možnost informovat se od zaměstnankyň ústavu, které jsou na pracovních pozicích asistentek klientů. Bylo mi umožněno se v DSS porozhlédnout, seznámit se s klienty ústavu.

Domov sociálních služeb Slatiňany je příspěvkovou organizací Pardubického kraje. Toto zařízení sociálních služeb podle § 34 odst. 1 písm. d) zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zajišťuje v hlavním předmětu činnosti sociální služby pro osoby s mentálním postižením a pro osoby s mentálním postižením v kombinaci s postižením tělesným nebo smyslovým. Je rovněž zařízením pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy dětí a mládeže s mentálním postižením. DSS poskytuje chráněné bydlení, denní stacionář, odlehčovací služby, domov pro osoby se zdravotním postižením. Smyslem poskytovaných sociálních služeb je vytvářet podmínky pro důstojnou existenci svých uživatelů v souladu s platným zákonem. [9]

Věkové hranice pro tento ústav je stanovena od tří do osmdesáti let věku. Pro prožití plnohodnotného života klientů zajišťuje DSS zdravotní, vzdělávací, výchovnou, rehabilitační a ošetrovatelskou péči. V DSS je provozováno Centrum denních aktivit,

centrum se zabývá zapojením klientů do aktivit ve volném čase. Těmito aktivitami jsou například: muzikoterapie, artterapie (= terapie kreslením), ergoterapie (= terapie prací) v keramické dílně a v dílně na výrobu parafinových svíček, ježdění na koních, o které se klienti také starají, canisterapie (= terapie pomocí psů) jsou uzpůsobené pro jednotlivé cílové skupiny DSS. Jako volnočasové aktivity zaměstnanci DSS pořádají pravidelné diskotéky, sportovní soutěže, karnevaly, výlety apod. Nezbytný je i kulturní život mimo ústav, klienti se účastní sportovních i kulturních akcí, jako jsou plesy, divadelní představení, koncerty, výstavy, sportovní soutěže.

Toto sociální zařízení má kapacitní limit tři sta klientů. Klienti jsou ubytováni v takzvaných rodinných buňkách, sociálně nejzdatnější uživatelé mají možnost bydlet v chráněném domě, kde jim pomáhají osobní asistenti. Tyto domy jsou jim k dispozici, a princip jejich využití je žít přirozeně, jako v běžném životě. Směr, kterým se ubírá tento DSS je individuální přístup ke klientům, respektování jejich práv, podpora vytváření sociálních vztahů, kontakt s vnějším okolím v oblasti pracovní i společenské. Klienti jsou podporováni v udržování vztahů s vlastními rodinami a jim blízkým osobám.

DSS poskytuje následující základní sociální služby:

- nácvik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu a pomoc při jejich zvládání, nácvik soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění,
- poskytnutí ubytování, stravování a pomoc při zajištění stravy v chráněném bydlení,
- pomoc při osobní hygieně, nácvik osobní hygieny,
- pomoc při zajištění chodu domácnosti v chráněném bydlení,
- zabezpečování speciálně pedagogické, psychologické a sociální diagnostiky uživatelů domova včetně poradenské činnosti,
- pomoc při uplatňování práv uživatelů, jejich oprávněných zájmů a při obstarávání jejich osobních záležitostí,
- sociálně terapeutické činnosti,

- integrace a inkluze do společnosti včetně pracovního uplatnění uživatelů na volném trhu práce, zajištění výchovně vzdělávacího procesu,
- respektování a uplatňování práv klientů
- zajištění ošetrovatelské, rehabilitační a zdravotní péče,
- výkon ústavní nebo ochranné výchovy dětí a mládeže s mentálním a kombinovaným postižením.

Sociální služba denního stacionáře

Sociální služba je poskytována ambulantní formou v souladu s § 46 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Denní stacionář podporuje rozvoj osob s mentálním postižením a osobám s postižením mentálním v kombinaci s postižením tělesným nebo smyslovým, o které je pečováno v jejich přirozeném prostředí. Snaží se pomoci svým klientům rozvíjet schopnosti, které potřebují ke každodennímu životu. Tato sociální služba je poskytovaná každý pracovní den. Pro úplné doplnění, odborně školení zaměstnanci učí své klienty soběstačnosti od jednoduchých denních potřeb, které vykonávají v domácnosti po zařízení potřebných záležitostí (např. zaplacení složenky na poštovní přepážce). Asistenti pomáhají s uplatňováním v činnostech, které provozují jejich vrstevníci bez handicapu. Je také důležité zmínit, že denní stacionář je určen i pro rodiny klientů, informuje je, odborně jim pomáhá. Mnohdy je velmi těžké soužití s osobou se zdravotním znevýhodněním. Proto je možnost konzultace s odborníky.

Odlehčovací sociální služby

Sociální služba je poskytována pobytovou formou v souladu s § 44 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Cílem odlehčovací služby je poskytnutí pobytu, pomoci a podpory uživatelům, o které je jinak pečováno jejich rodinou či blízkými. Zároveň pečující osobě umožňuje regeneraci sil, nezbytný odpočinek nebo čas k řešení osobních záležitostí. Pobyt je umožněn osobám se zdravotním postižením po dobu maximálně tří měsíců. Služba je poskytována nepřetržitě.

Sociální služba domov pro osoby se zdravotním postižením

Tato služba je nastavena pro klienty, kteří trvale nemohou žít ve svém přirozeném sociálním prostředí. DSS figuruje jako důstojná náhrada za domácí prostředí a snaží se klientům vytvořit přirozené prostředí běžného způsobu života.

Sociální služba chráněné bydlení

Sociální služba je poskytována pobytovou formou v souladu s § 51 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v platném znění. Služba chráněné bydlení poskytuje lidem s handicapem možnost ubytování, stravování, hospodaření, cestování. Uživatelé této sociální služby musí být podmíněčně plnoletí. Osoby, které chtějí využít této služby, nesmí být vysoce závislí na pomoci druhé osoby.

Život v takovém ústavu

V celém objektu DSS se nachází několik typů budov pro různé typy klientů. Ovšem každá budova je stavebně upravena dle norem. Budovy nabízí samostatné bytové jednotky tzv. rodinné buňky. Klienti tak žijí, jako v přirozeném sociálním prostředí. Rodinná buňka je složena s osob různého věku a různého typu handicapu. O každou takovou skupinu se stará pečovatel. Klienti mají stejný režim, jako v běžném životě. Děti každý den navštěvují školu, ostatní docházejí do zaměstnání, tím jsou chráněné dílny, nácviková pracoviště. Je nutné zmínit, že DSS poskytuje ubytování, jednak v areálu DSS, také v bytech v centru malého městečka Slatiňany, i v bytech v nedalekém městě Chrudim. V areálu DSS se nachází ubytovací objekty, domy rodinného typu, velká zahrada, hřiště, bazén. V ústavu je nepřetržitý provoz recepce.

Cestovní ruch v DSS

Bylo mi vysvětleno, jak probíhá plánování cest, výletů a dovolených klientů ústavu.

Jako první jsem měla možnost nahlédnout do softwaru, v této databázi jsou různé informace o cestách klientů. Je zde zaevidován každý návrh plánované cesty tedy: cíl cesty, datum odjezdu a datum návratu, počet klientů a jména klientů, kteří se budou účastnit, náhradníci pro cestu, doprovod pečovatelů, jakým dopravním prostředkem bude cesta realizována, jsou zde zobrazeny veškeré potřebné osobní informace o klientovi (např.: zdali má klient nastavenou dietu, na co je klient alergický, jaké má přetrvávající zdravotní problémy, atd.) Tento program hlídá načasování cest, počet účastníků, hlídá i to, kolikrát každý klient již vycestoval, aby nedocházelo k nepoměru. Pohodlněji se cestuje s určitou skupinou klientů, proto by mohli být častěji vybíráni pro takové cesty a to nelze připustit.

Velkým překvapením pro mě byl dokument, který vyplňuje každá rodinná buňka ústavu na začátku každého kalendářního roku. Jako pomyslná rodina si má určit přesný plán, kam by ráda vycestovala, jsou zde zachycena individuální přání každého jedince. Rodinná buňka si zvolí místo rekreace, zájmové či kulturní akce. Vypíše seznam uživatelů, kteří se budou akce účastnit. Určí si pečovatele, který jim bude zajišťovat doprovod. Napíše, jakým dopravním prostředkem by rádi cestovali. A vyplní finanční rozvahu. Tento dokument je určený pro posouzení finančních možností jednotlivých uživatelů. Především se toto týká zletilých uživatelů, ale v rodinných buňkách žijí i s dětmi. Zletilý uživatelé veškeré výlohy na pobyt, stravu, ošacení, hygienické prostředky, cestování hradí ze svých invalidních důchodů, které spravuje Okresní správa sociálního zabezpečení. Musí se velmi pečlivě při každém návrhu cesty vypočítat, jestli daný klient může výlohy uhradit. S dětskými uživateli je to jiné, za děti hradí veškeré náklady rodiče nebo zákonní zástupci. Většina rodičů nemá problém s úhradou těchto výloh na cestování. Výše jsem zmiňovala sociální službu denního stacionáře, kam dochází klienti, kteří jsou v denní péči ústavu a klienti, kteří jsou v rodinné péči. Samozřejmě cestování se týká obou skupin. Nezáleží na určené sociální péči. Někdy má vedení DSS možnost financovat určité akce, výlety, rekreace díky nadacím a kulturnímu fondu, který vytváří.

DSS vlastní automobily, které jsou uzpůsobené pro cestování osob s handicapem. Tyto automobily využívají nejen v denním provozu ústavu, ale také je využívají při volnočasovém cestování, k uskutečnění výletů, zájezdů. Další dopravní prostředky, kterými uživatelé DSS cestují, jsou vlaky, autobusy. Při plánování cesty vlakem se automaticky na nádražích zajišťují plošiny pro klienty na vozičku.

Zmíním destinace, do kterých se s klienty často cestuje, velká většina výletů a pobytů se uskutečňuje v České republice. Výjezdy do zahraničí nejsou překážkou klientům kvůli zdravotnímu stavu, nýbrž kvůli chybějícím finančním prostředkům. Pro klienty je to velmi finančně náročné. Sami klienti DSS mi vyprávěli, jak cestovali do Itálie, a že je jejich přáním cestovat letecky.

Díky partnerství, které udržuje město Chrudim s Nizozemským městem Ede a se Slovenskou partnerskou organizací, mohou uživatelé DSS vycestovat na výměnný pobyt právě do těchto míst, aniž by museli hradit vysokou finanční částku. Hradí pouze pohonné hmoty, protože se jako dopravní prostředek využívá již zmíněných automobilů. Klienti DSS využívají slev, které mají při užívání prostředků hromadné dopravy: osoby s postižením mají průkaz ZTP/P, což znamená zvlášť těžké postižení s potřebou průvodce, pak doprovod nemusí platit jízdné a klienti platí čtvrtinu základního jízdného. Program rekreace dále podporuje DSS v nedalekém Vrbatově Kostelci. DSS si pronajímá bývalou mateřskou školu, která je zcela bezbariérová. V tomto zařízení se pořádají týdenní pobyty, od začátku března do konce října. Díky tomu, že je tento objekt situován nedaleko velkých měst, tím je v dosahu lékařská služba, mohou si pobyt dopřát i jedinci s nejtěžšími postiženími.

3.3 Základní údaje o cílové skupině dětí z dětského domova

Bohužel ve společnosti jsou děti, které z určitých důvodů nemohou žít ve své rodině. Účelem dětských domovů je zajištění péče o děti s nařízenou ústavní výchovou. Do dětských domovů putují nezletilí, z důvodu selhání rodiny v plnění svých základních funkcí, dalším důvodem je, že se rodina z vážných důvodů nemůže postarat o dítě.

V takových případech je dítě svěřeno do péče státu. Povinnosti státu vůči dětem jsou zakotveny v Úmluvě o právech dítěte, která byla vyhlášena Valným shromážděním OSN v roce 1989 v New Yorku. Úmluva se opírá o čtyři základní principy: právo na přežití dítěte, právo na rozvoj dítěte, právo na ochranu dítěte a právo na účast. Péče o svěřené dítě státu se řídí zákonem 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, ze dne 9. prosince 1999. Sociálně-právní ochranou dětí se rozumí:

- ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny.

Touto problematikou se zabývá Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí se sídlem v Brně. Úřad spadá a je řízen Ministerstvem práce a sociálních věcí. Ale zřizovatelem dětských domovů je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dětské domovy jsou charakterizovány v zákoně č. 109/2002 výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a preventivně výchovná péče ve školských zařízeních. Dětský domov pečuje o děti podle jejich individuálních potřeb. Plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální. Do dětského domova jsou umisťovány děti ve věku zpravidla od tří do nejvýše osmnácti let. [10]

Od roku 2002 platí pro dětské domovy nové zákony a vyhlášky. Dětské domovy internátního typu, kdy na jednom pokoji bylo až třicet dětí, byly zrušeny. Nová zařízení mají rodinný charakter. Děti žijící v těchto domovech jsou rozdělené do rodinných skupin. Tyto skupiny spolu bydlí, mají své byty s obývacím pokojem, kuchyní, prádelnou, sociálním zařízením a mají své dětské pokoje. Dětské pokoje jsou kapacitně vytvořené pro maximálně tři děti. V celém dětském domově nesmí být více než 48 dětí. V dětských domovech pracují lidé se speciálním pedagogickým vzděláním. Ale také nepedagogičtí pracovníci. Umístění v domově je podle zákona o sociálně právní ochraně dítěte krajním řešením, když už byly vyčerpány ostatní možnosti umístění ve vlastní širší rodině, náhradní rodinné péči nebo v zařízení pro okamžitou pomoc.

3.3.1 Charakteristika vybraného dětského domova

Dětský domov se školou, středisko výchovné péče a základní škola v Chrudimi. Vybraný dětský domov se školou je školské zařízení dle zákona č.561/2004Sb. a zákona o výkonu ústavní a ochranné výchovy ve školských zařízeních č. 109/2002Sb. Tento dětský domov je příspěvkovou organizací a přímo řízenou organizací MŠMT ČR. Toto zařízení poskytuje náhradní výchovnou péči. Klienty tohoto dětského domova v Chrudimi jsou děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, děti se speciálními vzdělávacími potřebami, děti s nařízenou ústavní výchovou nebo s uloženou ochrannou výchovou a pro děti umístěné na základě předběžného opatření s diagnostikovanými poruchami chování, a to než ukončí povinnou školní docházku nebo přípravu na povolání.

V tomto zařízení nalezneme základní školu pro maximálně 36 žáků a dětský domov pro maximálně 72 klientů. Základní škola má zacílení poskytovat vzdělání dětem se speciálními potřebami dle § 16 odst.4b/zákona 561/2004Sb. Tento dětský domov je rodinného typu, což znamená, že se předpokládá delší pobyt dítěte. Stejně, jako v DSS Slatiňany, děti zde vytváří rodinné buňky, aby se život zde podobal co nejvíce životu v rodině. Každá rodinná skupina má k dispozici byt, což zahrnuje obývací pokoj, kuchyňský kout, dětské pokoje, sociální zařízení a šatnu. Díky tomuto typu výchovy se klienti účastní veškerých běžných činností, jako stravování, úklid, péče o šatstvo a prádlo, úprava interiéru, plánování zájmových činností. Rodinná buňka v dětském domově hospodáří podle vlastního rozpočtu, který se sestavuje právě pro takovéto výchovné účely.

Další sociální službou je středisko výchovné péče, které poskytuje preventivně výchovnou péči, speciálně pedagogické a psychologické služby dětem s rizikem poruch chování nebo rozvinutými projevy poruch chování, u nichž není nařízena ústavní výchova podle §16 zákona 109/2002Sb.

Materiální zabezpečení dětí z dětských domovů je zakotveno v zákoně č. 109/2002 Sb. a vyhláškou č. 334/2003 §3. Dítěti je zajištěno ošacení a obuv, potřeby pro vzdělávání, audiovizuální a výpočetní technika, vybavení pro sport, turistiku rekreační a zájmovou činnost. Dětem mohou být hrazeny potřeby pro využití volného času a rekreaci, náklady na kulturní, uměleckou, sportovní a relaxační činnost. Ale dětské domovy nemají tolik finančních prostředků pro to, aby dětem umožnili veškeré tyto činnosti. Pro tyto ústavy je nejdůležitější zajistit plynulý chod a základní péči o své klienty. Proto jsou potěšeni, když mají možnost využít sponzorských darů či darů od nadací. Stejně jako DSS ve Slatiňanech dětský domov má založený kulturní fondy, pro podporu kulturního života. [11]

Finanční hotovostí, kterou děti disponují, dostávají od rodičů či zákonných zástupců nebo mají vlastní příjmy z brigád a kapesné. Dětem umístěným do dětského domova se poskytuje kapesné, jeho výše je stanovena zákonem.

4 Právní hledisko

Jednou z nejdůležitějších otázek v oblasti cestování dětí je právní rámec, který vytváří koncepce a postupy, jak pro pracovníky v dětských domovech a pro pracovníky v ústavech sociální péče, tak i z pohledu určení práv a povinností klientů dětských domovů, zákonných zástupců, ale i povinnosti a práva dětských zařízení a ústavů. Vycestování dětí ovlivňují právní normy různé právní síly, jako zákony, vyhlášky, metodické pokyny, či vnitřní řády zařízení pro určitou cílovou skupinu. Jak už jsem v úvodu zmínila, cestování této cílové skupiny je velmi problematické, z pohledu platné legislativy České republiky. K vycestování za hranice České republiky musí mít děti, které jsou v náhradní péči a nejsou právně volné, souhlas zákonného zástupce, to samé platí i o dětech s postižením cestujících do zahraničí prostřednictvím sociálního zařízení.

Dítě je právně volné, pokud rodiče či zákonní zástupci po dobu nejméně šesti měsíců soustavně neprojevovali opravdový zájem o dítě, zejména tím, že dítě pravidelně nenavštěvovali, neplnili pravidelně a dobrovolně vyživovací povinnost k dítěti a neprojevují snahu upravit si v mezích svých možností své rodinné a sociální poměry tak, aby se mohli osobně ujmout péče o dítě, nebo po dobu nejméně dvou měsíců po narození dítěte neprojevili o dítě žádný zájem, ačkoliv jim v projevení zájmu nebránila závažná překážka. [12]

Při návštěvě dětského domova mi zástupce ředitelky Mgr. Milan Adámek prozradil negativní zkušenosti s některými zákonnými zástupci svěřených dětí. Někdy musí čelit i případným dalším negativním tendencím ze strany rodičů, neboť jejich rodičovská práva jsou v dnešní době omezena pouze tak, že rodič nesmí mít dítě ve vlastní péči. Jinak mu všechna rodičovská práva zůstávají. Nespolupracují s pečovateli z dětského domova. Problém nastává, když rodiče nebo zákonní zástupci nechtějí vyřídit dokumentaci k tomu, aby jejich dítě získalo cestovní pas, nebo nesouhlasí s vycestováním dítěte do zahraničí. I když o dítě nejeví zájem, dále jim komplikují život. V DSS Slatiňany se zatím s obdobnou komplikací nesetkali.

Během vytváření této bakalářské práce se změnila situace v legislativě podpory náhradní rodinné péče. Byla schválena novela zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí. Podle této novely se má začít rozvíjet pěstounská péče, tak aby se zamezilo umisťování dětí do ústavů všech typů. Zajistit právo všech dětí znát od narození své rodiče včetně dětí umístěných do náhradní rodinné péče. Co nejrychleji se má profesionalizovat pěstounská péče, má se také zvýšit podpory pěstounských péčí v oblasti hmotného zabezpečení a přístup ke službám pro náhradní rodiny a svěřené děti. Děti mají právo na všestranný rozvoj v rodinném prostředí, dítě nemůže být odděleno od svých rodičů proti své vůli. Takové dítě, které je dočasně nebo trvale zbaveno svého rodinného prostředí má právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem.

Vzhledem k prokázanému negativnímu dopadu institucionální péče na vývoj dětí by se měla využívat pouze v případech, kdy se jeví jako nutná. Podle odborníků by měla být péče o malé děti, zejména o ty ve věku do tří let, poskytována výhradně v rodině. Umísťování dětí do ústavní výchovy z důvodu materiálního nedostatku rodiny, zvláště pak špatných bytových poměrů, je nepřipustné. Cílem je snížit počet dětí v ústavní péči, a pokud se tak stane, sledovat situaci a tento fakt přezkoumávat. [13]

Co se týče dětí s handicapem podle Úmluvy o právech dítěte a dle Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, děti se zdravotním postižením a jejich rodiny mají mít přístup k takovým službám, které jsou nezbytné pro nezávislý způsob života a začlenění do společnosti. Děti se zdravotním postižením mají rovná práva na život v rodinném prostředí. Stát poskytuje dětem se zdravotním postižením a jejich rodinám včasné a komplexní informace, služby a podporu. Stát zajistí, aby osoby se zdravotním postižením nebyly nuceny žít ve specifickém prostředí. Dítě nesmí být za žádných okolností odděleno od rodičů z důvodu jeho zdravotního postižení nebo zdravotního postižení jednoho či obou rodičů. Pokud nejsou nejbližší příbuzní schopni pečovat o dítě se zdravotním postižením, stát vyvine veškeré úsilí k zajištění náhradní péče v rámci širší rodiny, a pokud to není možné, v náhradním rodinném prostředí. [14], [15]

5 Praktická část

5.1 Dotazníkové šetření

Předmětem této bakalářské práce je vytvoření standardního zájezdu pro děti z dětského domova a zájezd pro děti s handicapem. Respondenty byly pouze děti z dětského domova. Vyplnění dotazníků dětmi z DSS by nemělo výpovědní hodnotu.

Dotazník se skládá z 10 uzavřených otázek, které mají otevřený konec, což znamená, že u poslední možnosti mohou respondenti doplnit takovou odpověď, která se v nabídce nevyskytuje. Pro omezenou kapacitu dětského domova, jsem dotazník vyplnila s dvaceti dětmi.

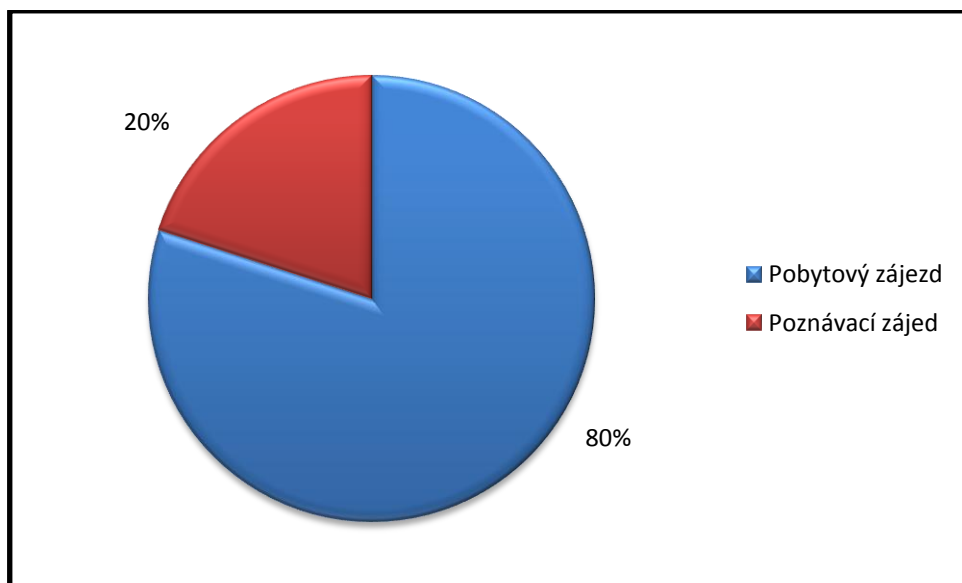
1. a 2. První dvě otázky jsou směřované na osobní údaje: pohlaví a věk respondentů.

	Chlapci	Dívky
Věková kategorie		
3 - 10 let	3	1
11 - 15 let	6	4
15 - 18 let	4	2
Celkem	13	7

Tabulka č. 1: Osobní údaje respondentů; Zdroj: vlastní, 2012

3. Jaký typ zájezdu preferujete?

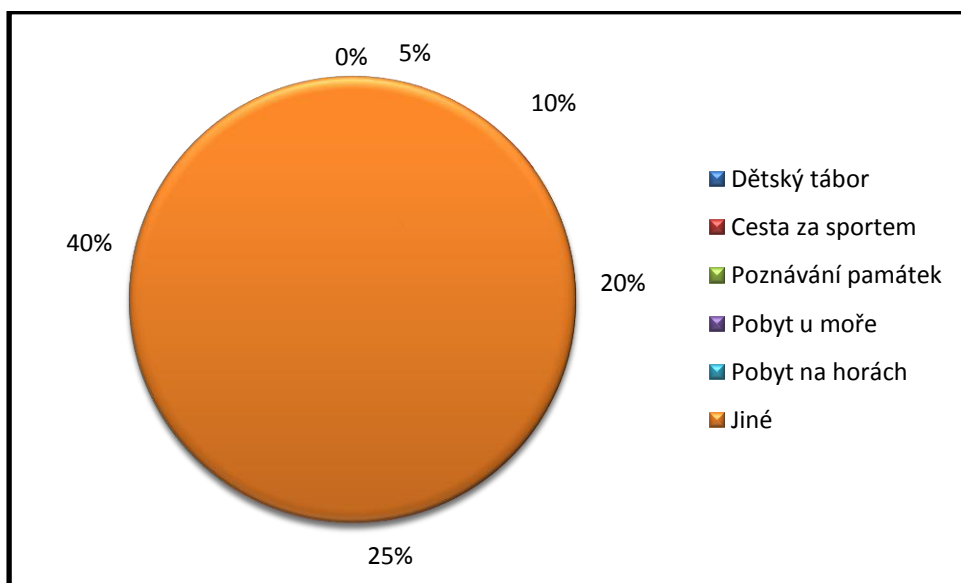
Další otázkou zjišťuji na, jaký typ zájezdu by děti rády jely. Z odpovědí je jasné, že děti mají zatím zájem o pobytové zájezdy (16 osob), je to dané věkem. Ještě nemají příliš velkou potřebu poznávat svět. Pouze 4 mladiství preferují poznávací zájezdy.

Graf. č. 1: Jaký typ zájezdu preferujete; Zdroj: vlastní 2012

4. Jak byste si představoval/a ideální dovolenou?

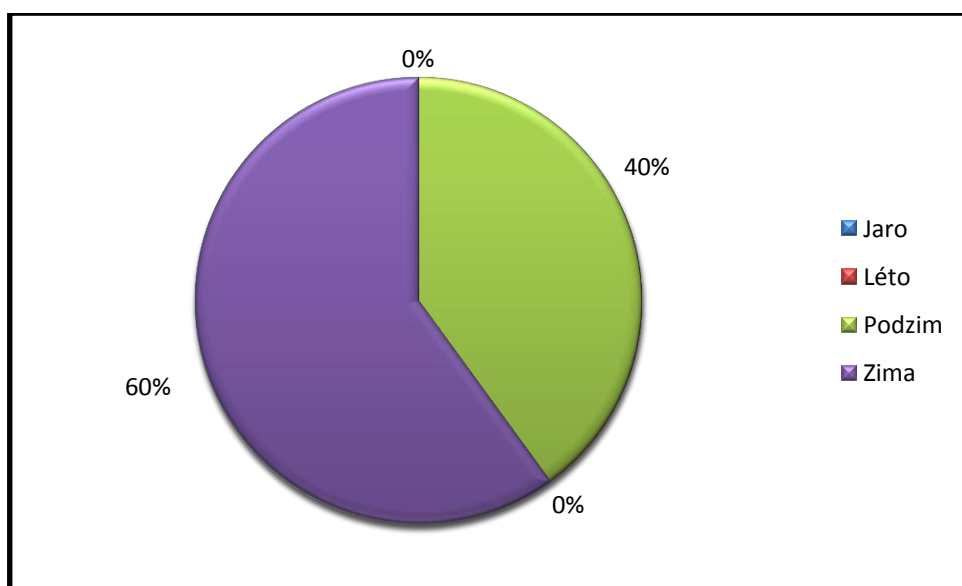
Důležitým faktorem při vybírání zájezdu je motiv. Zeptala jsem se dětí, jak by rády strávily pár dnů mimo dětský domov. V této otázce děti nebyly jednotní, tak jako v jiných otázkách. Jeden respondent by rád jel na dětský tábor. Sportovní nadšenci by se rádi podívali na sportovní klání, do sportovních svatostánků, rádi by trávili své volné chvíle mimo dětský domov aktivně. Čtyři adolescenti by rádi cestovali za významnými památkami světa, lépe poznali historii. Pět dětí by chtělo jet na zájezd k moři, právě proto, že některé děti ještě neměly možnost odcestovat do přímořských středisek, je to jejich sen. Převládla ale varianta – pobyt na horách s 8 odpověďmi, respondenti by rádi strávili pobyt na sněhu.

Graf č. 2: Jak byste si představoval/a ideální dovolenou; Zdroj 2012

5. Ve kterém ročním období byste nejraději jel/a na dovolenou?

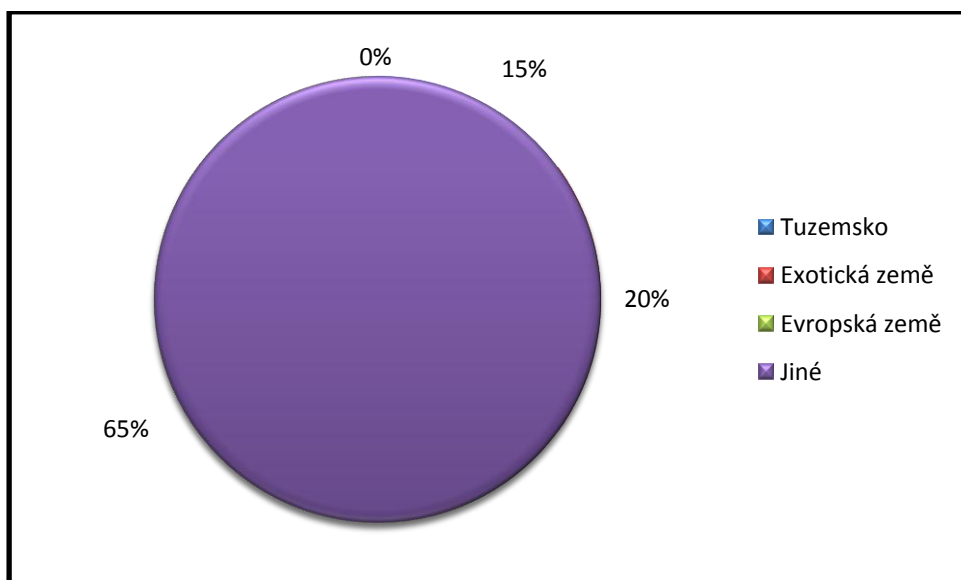
V tomto grafu je jasné vidět, že děti rády cestují v letním období (8 odpovědí), je to dáno tím, že mají prázdniny a mnoho volného času. I tak by ale děti rády vycestovaly v zimním období (12 odpovědí).

Graf č. 3: Ve kterém ročním období byste nejraději jeli na dovolenou; Zdroj 2012

6. V jaké zemi byste nejraději trávil/a dovolenou?

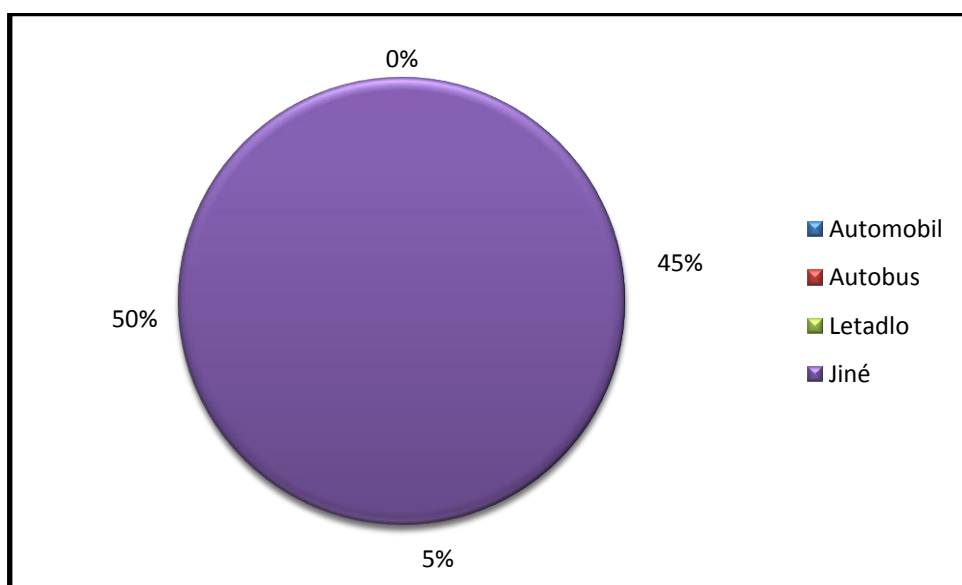
Výsledkem této otázky je zjištění, že většina tázaných by ráda cestovala po Evropských zemích (13 odpovědí). Tyto odpovědi mě překvapily, protože jsem od dětí čekala, že jejich nejčastější odpověď bude, že by rády uskutečnily cestu do exotické země, k tomu se přiklání pouze 4 děti. Tři respondenti by zůstali v České republice, byla to odpověď těch nejmladších respondentů. Pro malé děti se ještě svět cestování zcela neotevřel a neví, jaké jsou možnosti cest.

Graf č. 4: V jaké zemi byste nejraději trávil/a dovolenou; Zdroj 2012

7. Jakým dopravním prostředkem byste nejraději cestoval/a?

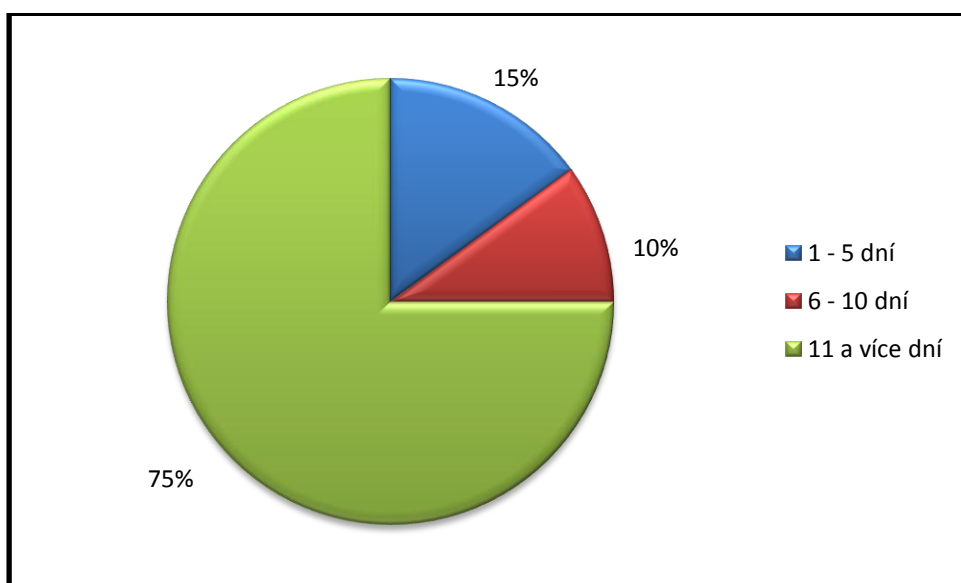
V sedmé otázce jsem se zaměřila na typ dopravního prostředku, kterým by děti na svoje prázdniny chtěly odcestovat. Vyhrála letecká doprava (10 odpovědí), podle mého názoru je to tím, že tento typ dopravy většina dětí ještě nevyzkoušela. V těsném závěsu je doprava automobilem (9 dětí). Pouze jeden dotázaný by si přál cestovat autobusem.

Graf č. 5: Jakým dopravním prostředkem byste nejraději cestovali; Zdroj 2012

8. Jak dlouho by měla Vaše dovolená trvat?

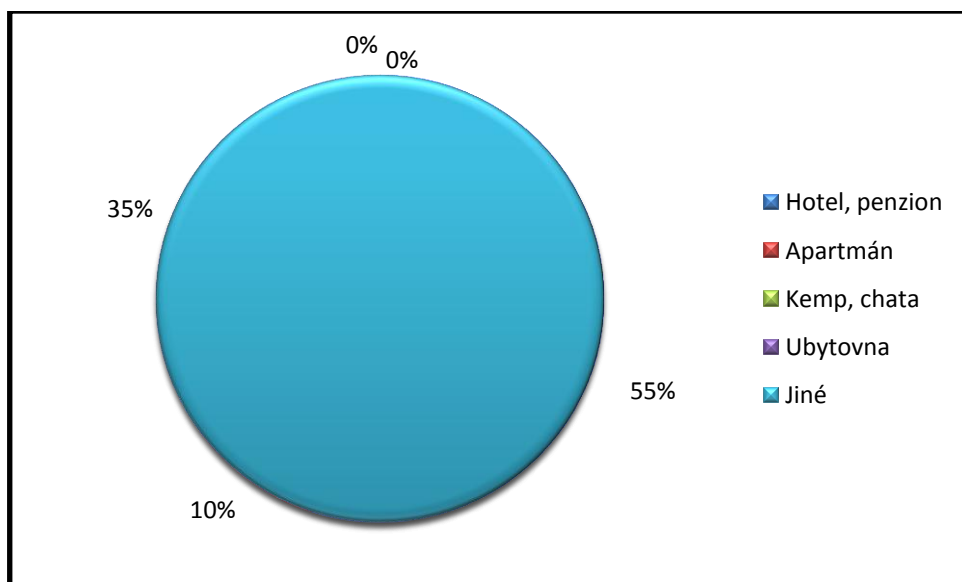
Když by si respondenti z dětského domova měli vybrat, na jak dlouho odcestují, samozřejmě převládla možnost, že by cestovali více jak 11 dní (15 odpovědí). Faktem je, že tyto děti ještě nemají žádné pracovní povinnosti, ani jiné závazky, kvůli kterým by měly omezit strávené dny na své dovolené. Určitě tato odpověď byla nejčastější i z důvodů, změny prostředí, a také kvůli tomu, že děti nemají tolik možností cestovat, jako jejich vrstevníci a proto by rády na takovém pobytu zůstaly, co nejdéle. Překvapením pro mne bylo, že 3 děti by rády byly na zájezdu pouze do pěti dní.

Graf č. 6: Jak dlouho by měla dovolená trvat; Zdroj 2012

9. Jaké ubytovací zařízení preferujete?

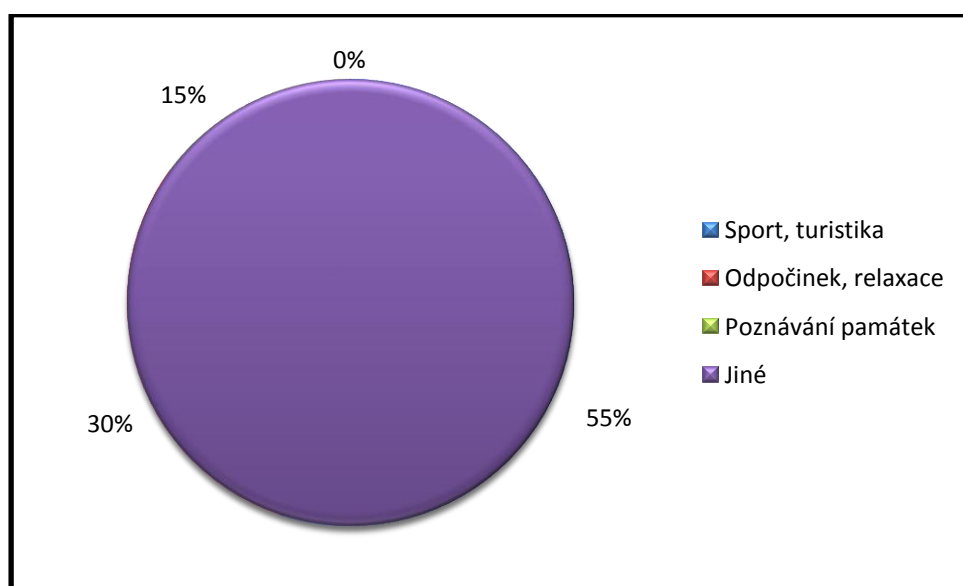
Devátá otázka zjišťuje, jaké ubytovací zařízení by si respondenti vybrali při plánovaném zájezdu. Nejpreferovanějším ubytovacím zařízením je hotel či penzion (11 odpovědí). Z tohoto je rozpoznatelné, že děti mají rády komfort, všechny služby cestovního ruchu v jednom místě. Jako druhou nejčastější odpověď (7 dětí) bylo, že by byly rády ubytovány v kempech ve stanech, karavanech nebo v chatách. Cestovní ruch nabízí mnoho ubytovacích zařízení, ale děti nenapadlo žádné jiná možnost ubytování a ani jednomu respondentovi by se nelíbilo trávit pobyt na ubytovně.

Graf č. 7: Jaké ubytovací zařízení preferujete; Zdroj 2012

10. Jaká by byla hlavní náplň zájezdu?

Převažující odpovědi je sport a turistika (11 odpovědí), důvodem může být, že respondenti jsou vedeni ke sportu a k aktivnímu životnímu stylu. Je pravdou, že většina respondentů, kteří zaškrtnuli tuto odpověď, byli chlapci. Pouze 6 respondentů by rádo strávilo dovolenou odpočinkem. 3 děti by rády cestovaly za památkami, za historií. Opět takto odpověděly spíše věkově starší děti.

Graf č. 8: Jaká by byla hlavní náplň zájezdu; Zdroj 2012

5.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Cílem dotazníkového průzkumu bylo získání informací a podkladů, pro vytvoření zájezdu pro děti z dětského domova. Z dotazníků vyplívá, že by se děti rády vydaly na pobytový zájezd na hory v zimním období. Rády by svůj zájezd namířili do zemí Evropy a to nejlépe letecky. Mým úkolem je sestavit zájezd, který se dá realizovat, a bohužel zimní pobyt v zahraničních horských střediscích je pro dětský domov velmi nákladná záležitost, kterou by jistě realizovat nemohli. Respondenti ani jednou nevyužili v dotazníku nabídky „jiné“, myslím si, že to je kvůli věku respondentů, děti mají omezený pohled na problematiku, tady konkrétně na možnosti cestovního ruchu.

6 Zájezdy

6.1 Příprava zájezdu

Výše jsou zpracována data z vyplněných dotazníků, což znamená, že mohu vytvořit zájezd, který se zakládá na faktech z dotazníků. Délka pobytového zimního zájezdu pro děti z dětského domova je sedm dní a zahrnuje zimní sportovní aktivity různého typu, poznání přírodních i kulturních atraktivit v navštíveném místě. Délka zájezdu pro děti s handicapem jsou tři dny. Děti poznají nové prostředí, jsou zde uvedeny nové podněty, které je mohou více rozvinout např. ve vztahu ke zvířatům. Při tvorbě zájezdů jsem musela dodržet pečlivou přípravu pro bezproblémový průběh zájezdu, hlavně co se týká zájezdu pro osoby s handicapem. Jedná se o topografickou, psychologickou, zdravotní a chronologickou přípravu. Připravit zájezd pro děti je samo o sobě náročné, o to těžší je připravit zájezd pro děti s nízkou mobilitou. Musela jsem vybírat místa, která děti zaujmou, mohou se v těchto místech pohybovat bez problémů i s pomůckami, které pro pohyb nutně potřebují. Ujistit se, že ve vybraných místech mají síť bezbariérových sociálních zařízení, bezbariérové trasy, je zde možnost odpočinku i občerstvení. Pro děti z dětských domovů bylo zapotřebí zajistit sportovní potřeby pro plánovaný pobyt na horách.

6.1.1 Topografická příprava

Předmětem topografické přípravy je přesné určení trasy, kilometrové vzdálenosti, dobu trvání, naplánování jednotlivých úseků. Prostudování trasy na mapě. Díky mnou vybrané cílové skupině - obecně děti je nutné děti zaujmout, aby jim cesta byla příjemná, a rychle utíkala. Také proto jsem vybrala autobus s možností využití audiovizuálního zařízení.

6.1.2 Psychologická příprava

Psychologická příprava je zaměřená na účastníky zájezdu. Jednodušší spolupráce s účastníky zájezdu je, když tuto skupinu předem poznáme. Dodržení programu, zasedací pořádek při dopravě, rozdělení skupiny pro ubytování je v dětské skupině jednodušší, protože tato skupina je homogenní. Děti se mezi sebou znají a mnohdy nemají problém se přizpůsobit. Zájezd pro handicapované děti je naopak těžší na přípravu, protože musíme dodržet veškeré požadavky handicapovaných. Mezi ně patří: zajistit druh dopravy, aby vyhovoval dětem s různými znevýhodněními, přesně naplánovat zdravotní přestávky při přepravě, kde jsou umístěny sociální zařízení vhodné pro handicapované, zajištění programu pro tyto děti z hlediska technického, aby nikdo ze skupiny nemusel být omezen v průběhu programu a všichni se ho účastnily. Zajistit speciální stravu, pokud je to nutné. Zajistit program tak, aby nebyl příliš náročný pro zúčastněné děti, tak pro asistenty dětí.

6.1.3 Zdravotní příprava

Při cestování s dětmi je velmi důležité si uvědomit, že musíme vybrat bezpečnou zemi s nízkou úrovní kriminality. Kde nehrozí žádné konflikty, změny vládních poměrů. Musíme vybrat zemi, kde je úroveň zdravotní péče vysoká, není nutné před odjezdem podstupovat žádné očkování a rizika spojená s konzumací jídla a pití jsou nízká. Zájezd pro děti z dětských domovů musí být přizpůsoben dětským potřebám, zájezd pro děti se sníženou mobilitou musí být uzpůsoben jejich potřebám a být fyzicky nenáročný.

6.1.4 Chronologická příprava

Tato příprava je zaměřena na čas a období konání zájezdu. Detailní sestavení časového harmonogramu zájezdu, rozepsání jednotlivých dnů s popisem aktivit, míst, které navštívíme.

Chronologická příprava obsahuje údaje o otevíracích hodinách míst k navštívení, podrobné informace o stravovacích a ubytovacích zařízeních. Konečná tvorba itineráře trasy. Itinerář trasy obsahuje plánované ujeté kilometry, časy příjezdů a odjezdů z jednotlivých míst, časy příchodů a odchodů, plán volného programu.

6.2 Pobytový zájezd pro cílovou skupinu dětí z dětského domova

Cílem této práce je sestavení zájezdu pro cílovou skupinu dětí z dětského domova tak, aby byl skutečně realizovatelný. I když podle výsledků z vyplněných dotazníků, si děti nejčastěji přejí vycestovat do zahraničí na zimní pobyt s možností lyžování a ostatních zimních sportů. Po konzultaci se zaměstnanci tohoto dětského domova, jsem zvolila pobytový zimní zájezd na horách v České republice. Protože cestování do zahraničních zimních středisek je velice finančně náročné. Takový pobyt by nemohli z těchto důvodů realizovat.

Cílovou skupinou tohoto zájezdu je 20 dětí z dětského domova v Chrudimi a 3 zaměstnanci tohoto domova, jako doprovod. Tento zájezd je pětidenní, tři přenocování ve vybraném ubytování. Tento zájezd je pobytový se sportovním zaměřením. Děti jsou zvyklé většinou na letní tábory, letní pobyty. Z tohoto důvodu si vybraly zájezd do horského střediska, kde pro ně bude připraven program. Kde mají možnost vyzkoušet různé zimní sporty. Naučí se lyžovat na sjezdových lyžích i na běžeckých lyžích. Je možnost vypůjčit si snowboard a jiné zimní sportovní potřeby.

6.2.1 Charakteristika zájezdu

- termín zájezdu: 18. února - 22. února 2013,
- cílová destinace: Jizerské hory, obec Bedřichov okres Jablonec nad Nisou,
- doprava: autobus,
- ubytování: horská chata,
- strava: plná penze (4x snídaně, 3x oběd, 4x večeře),
- nástupní a výstupní místo: Chrudim,
- počet osob: 20 klientů dětského domova, 3 vychovatelé, jako dozor.

6.2.2 Dopravce

Car tour společnost, s. r. o.

Pohřebačka 23

118 00 Opatovice nad Labem

www.car-tour.cz

Jako dodavatele přepravy jsem si vybrala firmu Car tour, s. r. o., která má sídlo v Opatovicích nad Labem. Firma Car tour byla založena v roce 1990. Tuto společnost jsem si vybrala z několika důvodů. Společnost nabízí velmi pohodlné, bezpečné autobusy. Osádku autobusů tvoří řidiči s dlouholetou praxí. Tato firma má servisní středisko, kde jsou na vozech prováděny pravidelné technické kontroly. V případě poruchy autobusu vyjíždí servisní vozidlo přímo na místo poruchy nonstop 24 hodin. Dalším důvodem proč jsem vybrala tuto společnost, jako přepravce, je že se společností Car tour mám dlouholetou osobní zkušenost.

Typ pronajatého autobusu je Marbus viveo. Počet míst ve vozidle je 30, autokar je plně klimatizován a s audiovizuálním zařízením Palivovou nádrž má na 280 litrů pohonných hmot. Faktura je za cestu autobusem značky Marbus viveo na trase Chrudim - Bedřichov (okres Jablonec nad Nisou), v termínu od 18. 2. do 22. 2. 2013. Cena byla stanovena dohodou, za 1 km pro průměr do 250 km/den je 31,- Kč. Částka za 1 čekací hodinu je 170,- Kč. [16]

6.2.3 Ubytování

Obec Bedřichov je známou rekreační destinací. V obci se nachází mnoho ubytovacích zařízení, několik restaurací, informační centrum, horská služba, obchody se sportovním zbožím a cyklo a ski půjčovny. Největšími lákadly této destinace jsou Jizerská magistrála a lyžařský areál Malinovka. Jizerská magistrála je jedna z nejznámějších a nejnavštěvovanějších lyžařských tratí v České republice. Je dlouhá 115 kilometrů a zahrnuje různé obtížnosti běžeckého lyžování.

Obec Bedřichov je ideálním místem pro sportovní aktivity, jak v letním, tak hlavně v zimním období. Ubytování cílové skupiny by bylo v Horské chatě Hubert. Tato Horská chata je v blízkosti centra Bedřichova. Horská chata leží přímo na nejvyhledávanější sjezdovce Malinovka. Výhoda polohy ubytování je, že se dětská skupina nemusí přesunovat na sjezdovky jinou dopravou, tím se ušetří finanční prostředky i čas, který by strávili přesunem na sjezdovku. Penzion nabízí dvou, tří a čtyřlůžkové pokoje. Stravování pro cílovou skupinu dětí jsem nastavila na plnou penzi. Penzion dále nabízí lyžárnu s uzamykatelnými stojany na lyže, saunu, whirlpool. Každý pokoj má své sociální zařízení, televizor, vysoušeč bot.

Pro skupiny školního charakteru je možné využít slev na ubytování, částka pro jedno dítě je 320,- Kč/noc. A pro doprovod je to 380,- Kč/noc. Pro děti je plná penze za 195,- Kč a pro dospělou osobu je tato částka 255,- Kč.

V den příjezdu je možné se v penzionu ubytovat od 16 hodin. V den odjezdu se musí pokoje opustit do 10 hodin.

Horská chata Hubert, GPS: 50°47'16.658"N; 15°8'34.888"E

Petra Skalská

Bedřichov 1729

468 12 Jablonec n. Nisou

IČ: 87040794 [17]

Vypůjčení sportovního vybavení

Pro vypůjčení lyží jsem vybrala půjčovnu na Základní škole U stadionu Chrudim. Doplňkové lyžařské vybavení by bylo zajištěno v půjčovně lyží Wiki Slatiňany. Půjčovna při Základní škole U stadionu v Chrudimi nabízí kvalitní sportovní vybavení, za dobré ceny. Na více než tři dny je cena za sjezdové vybavení nastavena:

- sjezdové vybavení (sjezdové lyže, boty, hole) - 60,- Kč/den, sjezdové lyže pro 20 dětí a 3 vychovatele na 5 dnů,
- běžecké vybavení (běžecké lyže, boty, hole) - 50,-Kč/den, 8 kusů na 5 dnů
- vak na lyže - 5,- Kč/den, 23 kusů na 5 dnů,
- přilba - 30,- Kč/den, 23 kusů na 5 dnů,
- brýle sjezdové - 10,- Kč/ den, 23 kusů na 5 dnů. [18]; [19]

6.2.4 Časový harmonogram zájezdu

1. den: Pondělí 18. 2. 2013

- 11:45 příjezd autobusu na místo odjezdu - Dětský domov Chrudim, ulice Čáslavská,
- 12:00 odjezd do Bedřichova okres Jablonec nad Nisou,
- 14:30 příjezd k Horské chatě Hubert (úschova zavazadel, protože ubytování je možné až od 16:00 hodin). Procházka centrem Bedřichova,
- od 16:30 hodin ubytování,
- 19:00 hodin večeře,
- od 20:00 hodin přednáška horské služby.
-

2. den: Úterý 19. 2. 2013

- do 8 hodin snídaně,
- 9:00 sjezdové lyžování - rozdělení skupiny do tří družstev podle schopností,
- 12:30 oběd,
- 13:00 až 14:00 osobní volno,
- 14:30 výcvik na sjezdových lyžích,
- 19:00 večeře,
- od 20:00 hodin večerní program (dětská diskotéka, soutěž taneční podložky, karaoke).

3. den: Středa 20. 2. 2013

- do 8 hodin snídaně,
- 9:00 vyhlášení soutěže o nejhezčí sochy ze sněhu,
- 12:30 oběd + vyhlášení výherce soutěže,
- 13:00 až 14:00 osobní volno,
- 14:30 dvě skupiny výcvik na sjezdových lyžích, jedna skupina výcvik na běžeckých lyžích na Jizerské magistrále,
- 19:00 večeře,
- 20:00 noční hra v okolí penzionu.

4. den: čtvrtek 21. 2. 2013

- do 8 hodin snídaně,
- od 9:00 dvě skupiny výcvik na sjezdových lyžích, jedna skupina výcvik na běžeckých lyžích,
- 12:30 oběd,
- 13:00 až 14:00 osobní volno,
- 14:30 dvě skupiny výcvik na sjezdových lyžích, poslední skupina výcvik na běžeckých lyžích,
- 19:00 večeře,
- noční lyžování.

5. den: pátek 22. 2. 2013

- do 8 hodin snídaně,
- vyklízení pokojů do 10 hodin,
- 10:15 odjezd do aquaparku Babylon Liberec,
- 11:00 - 16:00 aquapark Babylon Liberec,
- 19:00 příjezd do Chrudimi.

Aquapark Babylon Liberec

Největší mimopražský tematický vodní ráj s celoročním provozem ve stylu antických lázní. Pro děti, které strávily celý týden na horách, bude návštěva vodního ráje příjemná

tečka za jejich pobytem. Aquapark dětem nabízí: skluzavky, tobogány, adrenalinový space-bowl, divokou řeku, mořská akvária s mořskou faunou, whirlpooly v jeskyních, relaxační vany, vodotrysky a gejzíry, vodní masáže, saunu i římskou páru.

Díky novince QiDO, což je nadační balíček neomezeného vstupu do Aquaparku i do IQparku pro dětské kolektivy s dozorem. Naše skupina zaplatí pouze 215,- Kč/osoba. Je zde poskytnuta gratuita na 10 dětí je možný vstup jednoho dospělého. Pro využití tohoto nadačního daru musí být předem vytvořena žádost o nadační příspěvek. Nadace, která poskytuje tento dar je NADACE ŠKOLA HROU Liberec. [20]

6.2.5 Kalkulace zájezdu

- Chrudim - Bedřichov - 139 km, 2 hodiny 30 minut
zpoplatněný úsek R35, zpoplatněno 24,- Kč.
- Bedřichov - Liberec - 10 km, 0 hodin 20 minut
- Liberec - Chrudim - délka trasy 129 km, 2 hodiny
zpoplatněný úsek rychlostní silnice R35, zpoplatněno 24,- Kč.
- Beru v úvahu 5% (16,5 km) na objížďky a 5% (16,5 km) na přístavné kilometry.

Celkové ujeté kilometry 328 km, dopravní společnost si účtuje 31,- Kč/ 1 km.

Náhrada za ujeté km: $311 * 31 = 9\,641,-\text{Kč}$

Náhrada za čekací čtvrt hodiny

Den	Místo	Příjezd	Odjezd	Km	Čekací čtvrt hodiny
1.	Opatovice nad Labem		11:15		
	Chrudim	11:45	12:00		1
	Bedřichov	14:30	14:45	139	
5.	Bedřichov	10:00	10:15		1
	Liberec	10:45	16:15	10	22
	Chrudim	19:00		129	
	Opatovice nad Labem		19:15		1
5% objížďky, 5% přístavné				33	
Celkem				311	25

Tabulka č. 2: Itinerář trasy autobusu; Zdroj: vlastní, 2012

Náhrada za čekání, 1 čekací hodina stojí 170,- Kč. Jedna čtvrt hodina stojí 42,50 Kč.

$25 * 42,50 = 1\ 063\ \text{Kč.}$

Poplatky za parkování

Nejsou žádné poplatky za parkování.

Nepřímé náklady celkem

Náklady	Částky v Kč
Náhrada za ujeté km	9 641,-
Náhrada za čekání	1 063,-
Parkovné	0,-
Silniční poplatky	48,-
Celkem	10 752,-

Tabulka č. 3: Přehled nepřímých nákladů; Zdroj: vlastní, 2012

Nepřímé náklady na 1 účastníka:

Jak už jsem uvedla, zájezdu se zúčastní 20 dětí. Nemusím brát v úvahu riziko neobsazenosti, protože v dětském domově vždy náhradníci pro takový případ budou.

$$10\,752 / 23 = 467,- \text{ Kč}$$

Přímé náklady na 1 osobu

Náklady	Částky v Kč pro dítě	Částky v Kč pro dospělého
Náklady na ubytování	4 * 320,-	4*380,-
Stravné plná penze	4 * 195,-	4*255,-
Sportovní vybavení	611,-	611,-
Skipasy	810,-	1060,-
Aquapark	215,-	72,-
Celkem	3 696,-	4283,-

Tabulka č. 4: Přehled přímých nákladů; Zdroj: vlastní, 2012

Přímé náklady na 1 dítě: 3 696,- Kč

Celkové náklady pro 1 dítě jsou $467 + 3696 = 4\,163,-$ Kč.

Přímé náklady na 1 dospělého: 4 283,-Kč

Celkové náklady pro 1 dospělého jsou $467 + 4\,283 = 4\,750,-$ Kč

6.3 Zájezd pro cílovou skupinu dětí s handicapem

Druhým naplánovaným zájezdem je třídní zájezd pro děti s handicapem. Vymyšlení tohoto zájezdu byl pro mě velký oříšek. Mnohokrát byl zájezd předěláván, aby byl skutečně realizovatelný. Při konzultaci se zaměstnanci DSS, kteří mají velké zkušenosti s cestováním takových dětí, mi poradili, abych zájezd koncipovala, tak aby v každém navštíveném místě bylo mnoho různých podmětů, více možností činnosti. Protože každá osobnost reaguje na každý podmět jinak, někdo může mít strach, jiného může něco rozčítit. Velmi důležité je děti zaujmout. Skupina účastníků se skládá z osmi handicapovaných dětí, dvě děti jsou upoutány na invalidní vozík, ostatní děti jsou handicapovány lehkou mentální retardací. Děti jsou samostatné a skupina je plně mobilní. Obě děti na invalidním vozíku mají asistenty - vychovatelé. Proto se skupinou cestují čtyři vychovatelé, aby pro děti byl zájezd příjemnější.

6.3.1 Charakteristika zájezdu

- termín zájezdu: 6. května - 8. května 2013,
- cílová destinace: zámek Žleby, Zoologická zahrada Dvůr králové nad Labem, město Litomyšl,
- doprava: osobní vozidla DSS,
- ubytování: Safarikemp Zoo Dvůr králové nad Labem, ubytovna Litomyšl,
- strava: 2x snídaně, 2x oběd, 2x večeře,
- nástupní a výstupní místo: Slatiňany u Chrudimi,
- počet osob: 8 klientů DSS, 4 vychovatelé.

6.3.2 Doprava

Doprava klientů je řešena automobily, které má DSS k dispozici. Jsou vypraveny dva automobily, tento typ dopravy je nejschůdnější pro děti, jež jsou upoutány na invalidní vozík. Jiná doprava je pro ně příliš limitující. Klienti hradí pouze pohonné hmoty za ujeté kilometry.

Automobily jsou typu Ford Transit, které jsou speciálně upravené, pro přepravu osob se sníženou mobilitou. Ford Transit má objem palivové nádrže 80 litrů. Průměrná spotřeba nafty je 8 litrů na 100 km. Automobily jsou do 3,5 tuny. Neplatí žádné silniční poplatky, protože neprojíždí žádným placeným úsekem.

6.3.3 Časový harmonogram zájezdu

1. den: Pondělí 6. 5. 2013

- 9:00 hodin odjezd z DSS Slatiňany,
- 9:45 příjezd do Žlebů, prohlídka zámku, zámecké zahrady, obory,
- 13:30 odjezd ze Žlebů,
- 15:00 hodin příjezd do Zoologické zahrady ve Dvoře králové nad Labem, ubytování, oběd,
- 15:30 pěší procházka po zoologické zahradě,
- 19:00 hodin večere.

2. den: Úterý 7. 5. 2013

- do 8:00 hodin snídaně,
- do 11:00 vyklizení hotelového pokoje,
- 11:30 zajištěný program pro handicapované děti,
- 12:45 oběd,
- 14:00 projetí safari automobily,
- 17:00 odjezd ze Zoologické zahrady,
- 18:30 příjezd do Litomyšle, ubytování,
- 19:00 večere.

3. den: Středa 8. 5. 2013

- do 8:00 hodin snídaně,
- 10:00 prohlídka zámku v Litomyšli,
- 12:30 oběd,
- 14:30 prohlídka historického centra města Litomyšl,
- 17:00 volnočasové aktivity,
- 18:30 odjezd z Litomyšle.
- 19:15 příjezd do Slatiňan.

1. den

Jako první zastávkou zájezdu je zámek Žleby, tento zámek sice není bezbariérovou památkou, ale s asistencí i osoby na invalidním vozíku mohou absolvovat prohlídku interiéru zámku. Nádvoří i anglický park jsou bezbariérově přístupné. Přístupová cesta z parkoviště je také bezbariérová. Povrch cesty je zpevněný, sypaný drobným šterkem. Zámek si prohlédneme z venčí, poté následuje prohlídka interiérů zámku I. okruh, s asistencí mohou absolvovat i dvě děti na invalidním vozíku. Po prohlídce zámku se skupina přesune do zámeckého parku, kde je možnost odpočinku. V parku samotném nejsou bariéry, které by bránily v pohybu imobilním jedincům. Součástí parku je obora se ZOO koutkem. Děti zde mohou vidět stádo bílých jelenů a jiná divoká zvířata. Zde je připravena přehlídka dravých ptáků. Děti si ptáky mohou prohlédnout z blízka, mohou si je pohladit a slyšet, jaké zvuky zvíře vydává. Vstupné ani parkovné se na tomto zámku neplatí, protože děti mají průkazy ZTP a ZTP/P (průkaz pro osoby zvlášť těžce postižené s průvodcem). [21]

Druhým navštíveným místem je Zoologická zahrada ve Dvoře králové nad Labem, protože tato zoologická zahrada nabízí mnoho specifických aktivit a služeb, které v jiné zoologické zahradě nenajdeme. Areál zoologické zahrady je z velké části bezbariérový. Nabízí zvýhodněné ceny pro osoby s handicapem, poskytuje program pro handicapované.

V zoologické zahradě děti naleznou mnoho podnětů, a určitě si každý najde něco, co ho zaujme. Ubytování je zajištěno přímo v areálu zoologické zahrady v safari kempu. V ceně ubytování je volná vstupenka do pěší části zoologické zahrady. Možnost projetí safari vlastním vozem je pouze jednou denně za každý den pobytu. Výhodou je, že děti jako hoteloví hosté, mohou zvířata vidět i po zavírací době zoologické zahrady. [22]

2. den

Děti mají v zoologické zahradě předem rezervovaný program pro handicapované, kde se seznámí se zvířaty. Tento program pomáhá dětem překonat bariéry a umožní jim poznat různé druhy zvířat. Osoby s handicapem si mohou zvířata prohlédnout z blízka, sáhnout si na ně. Tento program zoologická zahrada poskytuje zdarma. Po zbytek odpoledne se děti budou pohybovat v areálu zoologické zahrady. V podvečerních hodinách se děti přesunou do malebného města Litomyšl.

3. den

Jako poslední zastávkou je město Litomyšl. Město nabízí mnoho atraktivit, které si mohou prohlédnout i imobilní klienti. Zámek Litomyšl je částečně bezbariérová památka. Pro imobilní osoby je přístupné pouze zámecké divadlo, umístěné v přízemí. Reprezentační místnosti zámku a zámecké síně jsou v 1. patře, ale schodiště je pozvolné a schody jsou nízké, proto se mohou prohlídky účastnit i děti na invalidním vozíku s pomocí asistenta. Pohyb mezi jednotlivými místnostmi I. a II. prohlídkového okruhu je již bezbariérový. Dítě, jako držitel průkazu ZTP/P (zvláště těžce postižený) má snížené vstupné na 70,- Kč. V areálu je bezbariérová toaleta. Parkování pro osoby s kartou ZTP se nehradí. Park, který se nachází u zámku, je místem, které určitě děti zaujme, zde je možnost zastavit se a odpočinout si před dalším putováním po městě.

Po prohlídce zámku, zámeckých zahrad a po obědě se přesuneme do historického centra města Litomyšl. Prohlídku města začneme na Smetanově náměstí, které si prohlédneme, na náměstí je mnoho zajímavých památek, ale děti by nezaujaly.

Poté se přesuneme na nábřeží řeky Loučné, kde se příjemnou procházkou dostaneme na starý most, z mostu můžeme vidět Smetanův dům, od kterého začíná promenáda podél řeky. Tou se také vydáme. Po procházce městem se vrátíme na ubytovnu, kde jsou pro děti připravené volnočasové aktivity. Jsou to hry, které jim pomohou se odreagovat před odjezdem zpět do DSS.

6.3.4 Ubytování

Ubytování ve Dvoře králové nad Labem. Šest dětí je ubytováno ve stylových bungalovech v Safarikempu. Tyto bungalovy se skládají ze dvou dvoulůžkových pokojů, kde využijeme možnost přistýlky. Součástí kempu je výběh s africkými zvířaty, která mohou pozorovat všichni ubytovaní přes nenápadný plot. Dvě děti na invalidním vozíku jsou ubytovány v bezbariérovém pokoji v hotelu Safari. V ceně ubytování je snídaně, pro děti budou zajištěny dva obědy a večeře. Stravování je poskytováno v restauraci U lemura, která se nachází přímo v hotelu Safari. Cena oběda je 130,- Kč, cena večeře 100,- Kč. Dvoulůžkový pokoj (cena za 2 osoby /noc, včetně snídaně) 2 330,-Kč, přistýlka pro tento pokoj činí 780,-Kč. Dvoulůžkový bezbariérový pokoj (cena za 2 osoby/noc, včetně snídaně) 2 330,- Kč.

Cena ubytování pro jedno dítě včetně snídaně: **778,-Kč**.

Cena stravy pro jedno dítě je: **360,- Kč**.

Ubytování v Litomyšli je na ubytovně v Domově mládeže pedagogické školy. Součástí Vyšší odborné školy pedagogické a Střední pedagogické školy v Litomyšli jsou dvě ubytovací budovy, kuchyň, jídelna, zahrada, víceúčelový kurt s umělým povrchem a parkoviště. Objekt je umístěn na okraji města. Budovy jsou bezbariérové. Ubytování je ve dvou třílůžkových pokojích a v jednom dvoulůžkovém pokoji.

Cena ubytování ve třílůžkovém pokoji je 230,- Kč a cena bezbariérového dvoulůžkového pokoje je 345,- Kč. Je zde zajištěna strava (1x snídaně, 1x oběd, 1x večeře). Cena oběda i večeře je 77,- Kč, cena snídaně je 40,- Kč.

Cena ubytování pro jedno dítě: **259,- Kč.**

Cena stravy pro jedno dítě: **194,- Kč.**

6.3.5 Kalkulace zájezdu

Den	Místo	Příjezd	Odjezd	Km
1.	Slatiňany		9:00	
	Žleby	9:45	13:30	40
	Dvůr králové n. L.	15:00		90
2.	Dvůr králové n. L.		17:00	
	Litomyšl	18:30		95
3.	Litomyšl		18:30	
	Slatiňany	19:15		50
+ 5% objížďky				14
Celkem				289

Tabulka č. 5: Kalkulace zájezdu; Zdroj: vlastní, 2012

Náhrada za ujeté km

Spotřeba paliva na 290 km při ceně 36,50 Kč/litr je 28 litrů nafty.

$28 * 36,50 = 1\,022,-$ Kč.

$1\,022 * 2 \text{ automobily} = 2\,044,-$ Kč

Poplatky za parkování

Nejsou žádné poplatky za parkování.

Nepřímé náklady celkem

Náklady	Částky v Kč
Náhrada za ujeté km	2 044,-
Parkovné	0,-
Silniční poplatky	0,-
Celkem	2 044,-

Tabulka č. 6: Přehled nepřímých nákladů; Zdroj: vlastní, 2012

Nepřímé náklady na 1 účastníka:

Jak už jsem uvedla, zájezdu se zúčastní 8 dětí. Nemusím brát v úvahu riziko neobsazenosti, protože v DSS vždy náhradníci pro takový případ budou.

$$2\,044 / 8 = 256,- \text{ Kč.}$$

Přímé náklady na 1 osobu

Náklady	Částky v Kč
Náklady na ubytování	1 037,-
Stravné	554,-
Vstupné	70,-
Celkem	1 661,-

Tabulka č. 7: Přehled přímých nákladů; Zdroj: vlastní, 2012

Přímé náklady na 1 osobu: 1 661,- Kč

Celkové náklady na osobu jsou 256 + 1 661 = 1 917,- Kč.

7 Závěr

V mé bakalářské práci jsem se zaměřila na možnost začlenit cílové skupiny do cestovního ruchu, i přes jejich specifické potřeby. V teoretické části jsem uvedla pojmy a souvislosti nezbytné pro pochopení dané oblasti, tj. definování oblasti cestovního ruchu (druhy, formy), definování cílové skupiny a jejích potřeb, jako potencionálního klienta cestovního ruchu. V teoretické části jsem uvedla problémy, které limitují cestování cílové skupiny tj. dodržování platné legislativy. Cíl této práce byl dle mého názoru splněn a práce navíc prokázala, nedostatky v legislativě. Mnoho potíží vzniká právě kvůli nesjednoceným podmínkám, které jsou ustanovené v zákonech České republiky. Efektivita zákonů je poté nulová, protože staví dětem bariéry.

V praktické části své bakalářské práce jsem se pokusila vytvořit dva zájezdy, které reflektují potřeby uvedené cílové skupiny, tj. děti z dětských domovů a pro osoby s postižením a vychází ze současných poznatků z oblasti cestovního ruchu a jeho možností. Jako podklad pro vytvoření zájezdu pro děti z dětského domova, jsem použila metodu dotazníkového šetření. Děti ve vyplněných dotaznících ukázaly, o co mají největší zájem, a to jsem se pokusila splnit. Některá přání, která se promítla do dětských odpovědí, jsem musela přejít, protože by vytvořený zájezd nebyl realizovatelný. Pro obě skupiny je velmi složité vytvořit zájezd, kvůli finanční náročnosti. Tato cílová skupina má potřebu využít specifických služeb cestovního ruchu, kde je vyšší finanční zatížení. Úskalí, se kterými jsem se setkala při vytváření zájezdů, bylo vymyslet zájezd pro děti s postižením, aby je program fyzicky nezatížil, chtěla jsem, aby bylo jeho smyslem rozvinout dětskou fantazii. Program je naplánovaný tak, aby děti neměly pocit, že něčeho nemohou dosáhnout, protože mají handicap. Pro děti z dětského domova, byl zájezd naplánován takřka bez překážek. Díky vyplněným dotazníkům, jsem okamžitě vymyslela program. Protože ony sami se mi svěřily s jejich přáními. Hlavním cílem bakalářské práce bylo vytvořit zájezdy tak, aby se mohly realizovat, podle mého názoru jsem tento cíl splnila v obou případech. Jediným limitem, který by mohl ohrozit realizaci zájezdů, jsou finanční prostředky.

Seznam použité literatury

GALVASOVÁ, I. a kol. *Průmysl cestovního ruchu*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2008. 264 s. ISBN 978-80-87147-06-1

HARTL, P. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. 774 s. ISBN 80718303X

HORNER, S., SWARBROOKE, J. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času, Aplikovaný marketing*, Praha: Grada Publishing. 1996, 465s. ISBN 80-247-0202-9

JŮVA, V. *Základy pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. 118 stran. ISBN 80-85931-95-8

MALÁ V., INDROVÁ, J. a kol. *Cestovní ruch (základy)*. 2. vydání. Praha: Oeconomica VŠE. 2002. 122s. ISBN: 987-80-245-1569-4

NOVÁK, Tomáš, CAPPONI, Věra. *Sám sobě psychologem*. 1992, dotisk 1995. 241s. ISBN 80-85424-88-6

ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: Idea Servis, 1999. 244 s. ISBN 80-85970-27-9.

PIPEKOVÁ, J. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 1998. 234 s. ISBN 80-85931-65-6

RUBINŠTEJNOVÁ, S. J. *Psychologie mentálně zaostalého žáka*. Praha: SPN, 1973. 224 s. 60-00-03

ŠVARCOVÁ, I. *Mentální retardace*. 3. vydání. Praha: Portál, 2006. 198 s. ISBN 80-7367-060-7

Seznam internetových zdrojů

- [1] *CzechTourism*. [online]. [cit. 2012-10-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>>
- [2] *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*. [online]. [cit. 2012-10-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Statistiky-Analyzy/Zkvalitneni-statistickych-dat-o-cestovnim-ruchu>>
- [3] *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*. [online]. [cit. 2012-10-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.mmr.cz/getdoc/12d975d1-ecfc-4f2a-a669-c93de795cddb/Rok-2012---Podprogram-Cestovani-dostupne-vsem>>
- [4] *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*. [online]. [cit. 2012-10-18]. Dostupný z WWW: <<http://kcr.vse.cz/wp-content/uploads/2010/11/CR-pro-vsechny-publikace.pdf>>
- [5] *Česká rada dětí a mládeže*. [online]. [cit. 2012-10-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.crdm.cz/publikace/umluva/umluva.htm>>
- [6] + [7] *Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR*. [online]. [cit. 2012-10-18]. Dostupný z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/9867/klasifikace_funkcnich_schopnosti_disability_zdravi.pdf>
- [8] *Informační portál pro osoby se specifickými potřebami*. [online]. [cit. 2012-11-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.helpnet.cz/mentalni-postizeni/domov>>
- [9] *Domov sociálních služeb Slatiňany*. [online]. [cit. 2012-10-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.dss.cz>>

- [10] *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR*. [online]. [cit. 2012-10-18]. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.msmt.cz/PDF/sb048-02.pdf>>
- [11] *Dětský domov se školou Chrudim*. [online]. [cit. 2012-11-15]. Dostupný z WWW: <http://www.dds-chrudim.cz/?attachment_id=101>
- [12] *Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR*. [online]. [cit. 2012-10-21]. Dostupný z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7262/Zakon_o_rodine.pdf>
- [13] *Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR*. [online]. [cit. 2012-11-08]. Dostupný z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/13085/NS_ochrany_deti.pdf>
- [14] *Vláda České republiky*. [online]. [cit. 2012-11-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Umluva-ve-sbirce.pdf>>
- [15] *Vláda České republiky*. [online]. [cit. 2012-11-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rlp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/umluva-o-pravech-ditete-42656/>>
- [16] *Dopravní společnost*. [online]. [cit. 2012-11-28]. Dostupný z WWW: <www.car-tour.cz>
- [17] *Horská chata Hubert*. [online]. [cit. 2012-11-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.chatahubert.eu/cz/bedrichov-ubytovani/>>
- [18] *Půjčovna lyží Chrudim*. [online]. [cit. 2012-11-25]. Dostupný z WWW: <http://www.zsustadionu.chrudim.cz/pujcovna_lyzi.php>
- [19] *Půjčovna lyží Wiki*. [online]. [cit. 2012-11-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.wiki.cz/pujcovna-lyzi/>>
- [20] *Aquapark Babylon*. [online]. [cit. 2012-11-25]. Dostupný z WWW: <www.centrumbabylon.cz/cs/zabava/aquapark/>

[21] *Zámek Žleby* [online]. [cit. 2012-11-14]. Dostupný z WWW:

< <http://www.zamek-zleby.cz> >

[22] *Zoologická zahrada Dvůr králové nad Labem*. [online]. [cit. 2012-11-14].

Dostupný z WWW: <<http://www.zoodvurkralove.cz/cs/programy-asouteze/program-pro-hendikepovane/>>

Informační portál pro osoby se specifickými potřebami. [online]. [cit. 2012-10-23].

Dostupný z WWW: <<http://www.helpnet.cz/legislativa>>

Český svaz tělesně postižených sportovců. [online]. [cit. 2012-10-19]. Dostupný

z WWW: <<http://www.cstps.cz/>>

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. [online]. [cit. 2012-10-19]. Dostupný

z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7262/Zakon_o_rodine.pdf>

<<http://www.eden-czechtourism.cz/>>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. [online]. [cit. 2012-10-15]. Dostupné

z WWW: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/ustavni-vychova-a-ochranna-vychova>>

Seznam Grafů

Graf č. 1: Jaký typ zájezdu preferujete

Graf č. 2: Jak byste si představoval/a ideální dovolenou

Graf č. 3: Ve kterém ročním období byste nejraději jeli na dovolenou

Graf č. 4: V jaké zemi byste nejraději trávili dovolenou

Graf č. 5: Jakým dopravním prostředkem byste nejraději cestovali

Graf č. 6: Jak dlouho by měla dovolená trvat

Graf č. 7: Jaké ubytovací zařízení preferujete

Graf č. 8: Jaká by byla hlavní náplň zájezdu

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Osobní údaje respondentů

Tabulka č. 2: Itinerář trasy autobusu

Tabulka č. 3: Přehled nepřímých nákladů

Tabulka č. 4: Přehled přímých nákladů

Tabulka č. 5: Kalkulace zájezdu

Tabulka č. 6: Přehled nepřímých nákladů

Tabulka č. 7: Přehled přímých nákladů

Přílohy

Dotazník pro děti z dětského domova

Dobrý den,

jmenuji se Lucie Horálková, studuji obor Cestovní ruch na Vysoké škole polytechnické v Jihlavě. Tímto bych Vás chtěla požádat o vyplnění dotazníku, který je součástí méjí bakalářské práce na téma „Charakteristika handicapovaných dětí a dětí z dětského domova jako specifického segmentu cestovního ruchu“. Dotazník je zcela anonymní a výsledky budou použity pro účel bakalářské práce. Předem Vám děkuji za Váš čas a ochotu.

Odpověď prosím zakroužkujte nebo ji podtrhněte.

1. Uveďte Vaše pohlaví?

Dívka

Chlapec

2. Uveďte, do které věkové kategorie se řadíte?

3 – 10 let

11 – 15 let

15 – 18 a více let

3. Jaký typ zájezdu preferujete?

a) pobytový

b) poznávací

4. Jak byste si představoval/a ideální dovolenou?

- a) dětský tábor
- b) cesta za sportem (např. turistika, sportovní soustředění, fotbalový zápas oblíbeného týmu)
- c) poznávání památek,
- d) pobyt u moře
- e) pobyt na horách
- f) jinak, uveďte

5. Ve kterém ročním období byste nejraději jel/a na dovolenou?

- a) jaro
- b) léto
- c) podzim
- d) zima

6. V jaké zemi byste nejraději trávil/a dovolenou?

- a) v tuzemsku - v České republice
- b) v exotické zemi
- c) v Evropských zemích
- d) v jiné zemi - uveďte ve které

7. Jakým dopravním prostředkem byste nejraději cestoval/a?

- a) automobilem
- b) autobusem

- c) letadlem
- d) jinak - uveďte

8. Jak dlouho by měla Vaše dovolená trvat?

- a) 1 - 5 dní
- b) 6 - 10 dní
- c) 11 a více dní

9. Jaké ubytovací zařízení preferujete?

- a) hotel i penzion
- b) apartmán
- c) kemp (chaty, stany)
- d) ubytovna
- e) jiné, uveďte

10. Jaká by byla hlavní náplň zájezdu?

- a) sport, turistika
- b) odpočinek, relaxace
- c) poznávání památek, přírodních atraktivit
- d) jiné, uveďte

Toto byla poslední otázka a já Vám ještě jednou děkuji za vyplnění dotazníku.

Volnočasové aktivity pro handicapované děti

Hra 1.

Na vzdálenějším konci hracího pole jsou umístěny kartičky s jednoduchými básničkami. Úkolem trojic je číst básničky, učit se je nazpaměť štafetovým způsobem a zapisovat je na startovním stanovišti. Jeden z trojice smí básničku pouze číst a pohybovat se v zadní polovině hracího pole, druhý se od něj básničku učí v předávacím prostoru v polovině pole a přebíhá na startovní stanoviště, kde ji naučí třetího hráče, který ji poté zapíše. Vítězí družstvo, které má v časovém limitu nejvíce správně zaznamenaných básniček. Pokud děti mají problém se čtením či psaním asistenti jim pomohou tyto básničky číst či zapisovat. Do hry se pečovatelé zapojí, aby mohli utvořit více hracích skupin. Tato hra je zaměřena na procvičování paměti, psaní, čtení.

Hra 2.

Děti se rozdělí na dvě družstva, pro zvýšení počtu hráčů hrají i pečovatelé. Děti z jednoho družstva v každém kole vyberou jednoho zástupce, který bude předvádět pantomimicky to, co mu připraví druhé družstvo. Každý ze skupiny si zkusí předvést alespoň jednu pantomimu. Zástupce předvádí pantomimu vždy pro své družstvo. Druhé družstvo odpočítává čas. Pokud družstvo uhodne, to co předvádí v časovém limitu, dostává bod. Samozřejmě vyhrává skupina s více body. Tato hra podporuje abstraktní myšlení, které děti s mentálním postižením nemají příliš rozvinuté.

Hra 3.

Hra s míčem na horký brambor. Děti vytvoří kruh, pečovatelka hodí jednomu míč, míč představuje horký brambor, který pálí. Děti musí chytit míč, ale co nejrychleji ho odhodit druhému, aby se jakoby nespálily. Tato hra je zaměřená na cvičení postřehu dětí.